

Wymagania edukacyjne. Historia klasa 3a,b,c,d,e,f,g 2025/2026
liceum ogólnokształcącego, zakres podstawowy

Treści z podstawy programowej.	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
2)wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych. XXXIII, 2	Uczeń zna: • tzw. amerykańskie cechy: etos pracy, duch pionierski, kult wzajemnej pomocy i indywidualnego sukcesu Uczeń rozumie: • pojęcia: kampania wyborcza, farmy, stany, Jankesi • wpływ rozbudowy infrastruktury kolejowej na rozwój Stanów Zjednoczonych Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie czynniki miały wpływ na wzrost populacji USA w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń zna: • daty: 1812–1814 • czas powstania hymnu narodowego i flagi Stanów Zjednoczonych Uczeń rozumie: • pojęcia: mormoni, amerykańska tożsamość • rolę akcji osiedleńczej, aneksji, wojen w procesie powiększania terytorium Stanów Zjednoczonych Uczeń potrafi: • wyjaśnić wpływ rewolucji przemysłowej na rozwój gospodarczy USA w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń zna: • daty: 1836, 1850 Uczeń potrafi: • wskazać na mapie stany Teksas i Kalifornię przyłączone do USA po wojnie z Meksykiem	Uczeń rozumie: • że rozrost terytorialny USA dokonywał się kosztem ludności autochtonicznej – Indian Uczeń potrafi: • scharakteryzować rozwój terytorialny USA w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń potrafi: • porównać proces demokratyzacji USA z procesem demokratyzacji w państwach europejskich w pierwszej połowie XIX w.

Europa i świat w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

5) wyjaśnia znaczenie wojny krymskiej XXXX, 5	Uczeń zna: • daty: 1853–1856, 1853, 1856 • postacie: Mikołaja I, Napoleona III, Aleksandra II, Adama Jerzego Czartoryskiego, Adama Mickiewicza • przyczyny i rezultat wojny krymskiej • uczestników wojny krymskiej Uczeń rozumie: • pojęcia: cenzura, cieśniny czarnomorskie, strefa zdemilitaryzowana, autonomia, agitacja, dywersja, odwilż posewastopolska, poddaństwo, uwłaszczenie, samodzierżawie Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny wojny krymskiej • wyjaśnić skutki wojny krymskiej	Uczeń zna: • daty: 1854, 1855 • postać: lorda Palmerstona • żądania, które Rosja postawiła Turcji Uczeń rozumie: • pojęcia: „żandarm Europy”, kongres paryski, ukaz, autokratyczny sposób rządzenia • dlaczego Mikołaja I nazywano „żandarmem Europy” • cele polityki imperialnej Rosji • jak zmieniłaby się pozycja Turcji, gdyby spełniła ona żądania Rosji • dlaczego Wielka Brytania, Francja, papieżstwo i Królestwo Sardynii zdecydowały się na udział w wojnie krymskiej • wpływ wojny krymskiej na Święte Przymierze Uczeń potrafi: • wyjaśnić genezę wojny krymskiej	Uczeń zna: • daty: 1859, 1861 • postać: Aleksandra Walewskiego • skutki wojny krymskiej Uczeń rozumie: • pojęcia: panslawizm, idea Trzeciego Rzymu, mir, Gospodarstwo Mołdawskie, Gospodarstwo Wołoskie, Księstwo Rumunii • rolę idei Trzeciego Rzymu w polityce Rosji • dlaczego Mikołaj I nazwał Turcję „konającym człowiekiem” • rolę floty czarnomorskiej w basenie Morza Czarnego • dlaczego Rosja szerzyła ideę panslawizmu • jaką rolę odgrywało prawosławie w zbliżeniu Rosji i Słowian na Bałkanach	Uczeń zna: • postać: Aleksandra Hercena Uczeń rozumie: • pojęcie: „cienka czerwona linia” • cele polityczne Aleksandra Hercena • znaczenie oblężenia Sewastopola dla rezultatu wojny krymskiej Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie nadzieje wiązali Polacy z wybuchem wojny krymskiej • wskazać na mapie Sewastopol, Mołdawię, Wołoszczyznę, Synopę, Bosfor, Dardanele	Uczeń zna: • postacie: Aleksandra Mienszykowa, Michała Czajkowskiego (Sadyka Paszy) Uczeń rozumie: • pojęcia: Dywizja Kozaków Sułtańskich, Pułk Kozaków Sułtańskich, kondotierzy Uczeń potrafi: • omówić sposoby zaangażowania Polaków po stronie mocarstw zachodnich i Turcji
--	--	--	---	--	--

		- scharakteryzować interesy państw uczestniczących w wojnie krymskiej - przedstawić główne reformy Aleksandra II - wymienić postanowienia kongresu paryskiego 1856 r.	Uczeń potrafi: - wyjaśnić, na jakich zasadach przeprowadzono uwłaszczenie chłopów w Rosji - przedstawić wpływ wojny krymskiej na dążenia niepodległościowe ludów bałkańskich		
2)wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych. XXXIII, 2	Uczeń zna: - daty: 1860, 1861–1865, 1865 - postacie: Abrahama Lincolna, Jeffersona Davisa - przyczyny wybuchu wojny secesyjnej - skutki wojny secesyjnej Uczeń rozumie: - pojęcia: Unia, państwo federacyjne, stan, abolicja, secesja, jankesi, konfederaci, amnestia, XIII poprawka do konstytucji, segregacja rasowa, rezerwaty - wpływ problemu niewolnictwa na wybuch wojny secesyjnej w USA - różnice społeczno-gospodarcze między	Uczeń zna: - daty: 1862, 1863 - postacie: Roberta Lee, Thomasa Jacksona, Ulyssesa Granta, Williama Shermana Uczeń rozumie: - pojęcia: stany wolne, stany niewolnicze, republikanie, demokraci, Konfederacja, unioniści, Proklamacja emancypacji - dlaczego Południe sprzeciwiało się zniesieniu niewolnictwa - dlaczego Abraham Lincoln jest postrzegany jako męczennik walki o prawa człowieka	Uczeń zna: - datę: 1861 - postać: Davida Portera Uczeń rozumie: - pojęcia: Amerykańskie Stowarzyszenie Antyniewolnicze, Skonfederowane Stany Ameryki, taktyka spalonej ziemi, złoty wiek Ameryki, kongresmen - dlaczego po zakończeniu wojny secesyjnej rozpoczął się okres zwany złotym wiekiem Ameryki Uczeń potrafi: - omówić znaczenie	Uczeń zna: - datę: 1867 - postacie: Williama Henry’ego Sewarda, Nathana Bedforda Forresta Uczeń rozumie: - pojęcia: Ku Klux Klan, rasizm, lincz, karabin wielostrzałowy - dlaczego wojna secesyjna pochłonęła aż 600 tys. ofiar, a ok. 1 mln żołnierzy zostało rannych Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jak wojna secesyjna wpłynęła na kondycję gospodarki amerykańskiej - podać przykłady	Uczeń zna: - postać: Winfielda Scotta Uczeń rozumie: - pojęcia: plan anakondy, system łupów Uczeń potrafi: - podać przykłady działalności filantropijnej amerykańskich milionerów - wyjaśnić, w jaki sposób Alaska została przyłączona do USA - omówić politykę władz Stanów Zjednoczonych względem rdzennej ludności

	Północą i Południem Uczeń potrafi: - wskazać walczące strony w czasie wojny secesyjnej - wymienić konsekwencje wojny secesyjnej	Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny wojny secesyjnej - scharakteryzować przebieg walk w trakcie wojny domowej w USA - przedstawić główne założenia konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki	wojny secesyjnej dla zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych wymienić prawa, które na mocy Proklamacji zniesienia niewolnictwa uzyskali czarnoskórzy mieszkańcy Ameryki	segregacji rasowej w USA - wyjaśnić, w jakim celu biali Amerykanie utworzyli Ku Klux Klan - wskazać na mapie Richmond, Gettysburg, Appomattox, Galveston, West Point, terytorium Konfederacji i Unii	
1)porównuje proces zjednoczenia Niemiec i Włoch. XXXIII,1	Uczeń zna: - datę: 1861 - postacie: Giuseppe Garibaldi, Wiktora Emanuela II - główne etapy procesu zjednoczeniowego - państwa, które sprzyjały zjednoczeniu, oraz te, które były przeciwnikami zjednoczenia Włoch - skutki zjednoczenia Włoch Uczeń rozumie: - pojęcia: tożsamość narodowa, Piemont, <i>risorgimento</i>, plebiscyt, wyprawa tysiąca czerwonych koszul, Państwo Kościelne - dysproporcje w rozwoju gospodarczym	Uczeń zna: - daty: 1858, 1859, 1860 - postacie: Camilla Cavoura, Giuseppe Mazziniego, Henriego Dunanta Piusa IX Uczeń rozumie: - pojęcia: układ w Plombiers, Królestwo Obojga Sycylii, garybaldzcy, Czerwony Krzyż - cel układu zawartego przez Piemont z Francją - wpływ rozwoju gospodarczego Królestwa Sardynii na objęcie przywództwa w procesie zjednoczeniowym - dlaczego Napoleon III zawarł pokój z Austrią	Uczeń zna: - daty: 1866, 1870 - Henriego Dunanta, Franciszka II Burbona Uczeń rozumie: - pojęcia: dwie koncepcje zjednoczeniowe, więzień Watykanu - dlaczego sukcesy militarne czerwonych koszul zaniepokoiły Camilla Cavoura - dlaczego papież Pius IX ogłosił się więźniem Watykanu Uczeń potrafi: - wyjaśnić różnice między dwiema koncepcjami	Uczeń rozumie: - dlaczego garybaldzcy zdobyli masowe poparcie społeczne - dlaczego Giuseppe Garibaldi zrezygnował z marzeń o republice włoskiej - dlaczego Turyn, a później Florencja były pierwszymi stolicami zjednoczonych Włoch Uczeń potrafi: - przedstawić znaczenie plebiscytów w procesie zjednoczeniowym - przedstawić proces	Uczeń rozumie: - różnicę między tożsamością lokalną a tożsamością narodową - dlaczego walka Włochów o zjednoczenie stała się inspiracją i przykładem dla innych narodów Europy Uczeń potrafi: - rozstrzygnąć, czy proces zjednoczenia Włoch stał w sprzeczności z ładem wiedeńskim

	państw włoskich Uczeń potrafi: • przedstawić etapy zjednoczenia Włoch	z pominięciem Piemontczyków • przyczyny utworzenia organizacji Czerwonego Krzyża Uczeń potrafi: • wyjaśnić następstwa bitwy pod Solferino • wskazać na mapie Magentę, Solferino, Custozę, Piemont, Lombardię, Wenecję, Neapol	zjednoczenia Włoch • przedstawić wpływ Wiosny Ludów na idee zjednoczeniowe Włoch • opisać wyprawę tysiąca czerwonych koszul • scharakteryzować stosunek papieża Piusa IX do zjednoczenia Włoch • wskazać na mapie Kalabrię, Toskanię, Parmę, Modenę, trasę wyprawy tysiąca czerwonych koszul	zjednoczeniowy Włoch	
1)porównuje proces zjednoczenia Niemiec i Włoch. XXXIII,1	Uczeń zna: • datę: 1871 • postacie: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I Hohenzollerna • rolę Prus w zjednoczeniu Niemiec • dokonania Ottona von Bismarcka • zmiany na mapie Europy, które się dokonały w latach 1866–1871 Uczeń rozumie: • pojęcia: III Republika Francuska, II Rzesza, Rzesza Niemiecka, kanclerz, unia realna, państwo dualistyczne,	Uczeń zna: • daty: 1867, 1870–1871 • postacie: Napoleona III, Helmutha von Moltke Uczeń rozumie: • pojęcia: Małe Niemcy, Wielkie Niemcy, Związek Niemiecki, Związek Północnoniemiecki, depesza emska, preliminarza pokojowe, pokój we Frankfurcie nad Menem • z czego wynikała różnica między dwiema koncepcjami zjednoczenia Niemiec	Uczeń zna: • daty: 1862, 1866 • postacie: Leopolda Hohenzollerna, Agenora Gołuchowskiego • wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Niemiec Uczeń rozumie: • pojęcia: Bawaria, Księstwo Liechtensteinu, prowokacja, Przedlitawia, Zalitawia • znaczenie klęski Austrii w wojnie	Uczeń zna: • datę: 1864 • postacie: Gyuli Andrassy’ego • główne etapy zjednoczenia Niemiec Uczeń rozumie: • pojęcia: Szlezwik, Holsztyn • rolę konfliktu z Danią w procesie zjednoczenia Niemiec Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego kwestia Szlezwicku i Holsztynu	Uczeń rozumie: • pojęcie: polityka <i>splendid isolation</i> (wspaniałego odosobnienia) Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację w Europie miało powstanie Rzeszy Niemieckiej w XIX w. • wyjaśnić rolę Agenora Gołuchowskiego w procesie liberalizacji Austrii • wyjaśnić, w jaki

	Austro-Węgry, autonomia, lojalizm • stwierdzenie Ottona von Bismarcka, że zjednoczenie dokona się „krwią i żelazem” Uczeń potrafi: • wymienić etapy zjednoczenia Niemiec	• w jaki sposób depesza emska przyczyniła się do wybuchu wojny francusko-pruskiej • cel zorganizowania ceremonii proklamacji zjednoczonych Niemiec w sali Lustranej pałacu w Wersalu • przyczyny wprowadzenia monarchii dualistycznej Austro-Węgier Uczeń potrafi: • scharakteryzować dwie koncepcje zjednoczenia Niemiec • omówić rolę Ottona von Bismarcka w zjednoczeniu Niemiec • wyjaśnić, jakie konsekwencje dla Francji miała przegrana w wojnie z Prusami • przedstawić okoliczności powstania Austro-Węgier	z Prusami dla procesu zjednoczenia Niemiec • przyczyny braku poparcia dla zjednoczenia Niemiec przez Prusy ze strony krajów południa Niemiec Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny klęski Austrii w wojnie z Prusami • omówić cel powstania i organizację Związku Północnoniemieckiego • omówić rolę prowokacji w konflikcie francusko-pruskim z 1870 r. • wyjaśnić, jakie znaczenie dla dalszych relacji francusko-niemieckich mogło mieć ogłoszenie powstania Rzeszy Niemieckiej w sali Lustranej pałacu wersalskiego • wskazać wspólne i odrębne instytucje Austrii i Węgier	doprowadziła do wojny z Danią	sposób herb monarchii habsburskiej odzwierciedla dualizm monarchii austro-węgierskiej • porównać procesy zjednoczeniowe Niemiec i Włoch • wskazać na mapie Szlezwik, Holsztyn, Sadową, Ems, Sedan, Metz, Frankfurt nad Menem, Bawarię, Przedlitawię i Zalitawię
--	---	---	--	--------------------------------------	---

3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Japonii. XXXIII,3	Uczeń zna: • daty: 1880, 1902 • postaci: królowej Wiktorii, Mohandasa Karamchanda Gandhiego • korzyści gospodarcze, które płynęły z posiadania kolonii • największe mocarstwa kolonialne pod koniec XIX w. • skutki kolonializmu Uczeń rozumie: • pojęcia: metropolia, ideologia kolonialna, rasizm, „wyścig o Afrykę”, Burowie, wojny burskie, Związek Południowej Afryki, cesarzowa Indii, europeizacja, imperializm • dlaczego Indie były nazywane perłą w koronie brytyjskiej Uczeń potrafi: • omówić przyczyny kolonializmu w XIX w. • wyjaśnić, kim byli Burowie • przedstawić korzyści, które czerpała Wielka Brytania z „posiadania” Indii	Uczeń zna: • daty: 1880–1881, 1899–1902 • postać: Cecila Johna Rhodesa Uczeń rozumie: • pojęcia: „rozdrapywanie Afryki”, „brzemie białego człowieka”, pierwsza wojna burska, druga wojna burska, obozy koncentracyjne, eksterminacja, Transwał, Orania, Indyjski Kongres Narodowy • jakie działania Cecil John Rhodes uznawał za „brzemie białego człowieka” • dlaczego rewolucja przemysłowa w Europie przyczyniła się do rozwoju kolonializmu Uczeń potrafi: • scharakteryzować kolonizację w Afryce i Azji • scharakteryzować stosunek Brytyjczyków do mieszkańców Indii • wyjaśnić przyczyny i konsekwencje wojen burskich	Uczeń zna: • datę: 1857–1859 • postać: Leopolda II Uczeń rozumie: • pojęcia: kolonie, gubernator, powstanie sipajów • na czym polegały formy protestu przeciw Brytyjczykom stosowane przez Gandhiego i jego zwolenników Uczeń potrafi: • przedstawić poglądy Cecila Johna Rhodesa na temat cywilizowania ludów Afryki i Azji • wskazać na mapie kolonie angielskie, francuskie i niemieckie w Afryce i Azji • wyjaśnić konsekwencje powstania sipajów • scharakteryzować formy walki Hindusów z kolonizatorami brytyjskimi	Uczeń zna: • datę: 1887 Uczeń rozumie: • pojęcie: Związek Indochiński • dlaczego Wietnamczycy nieprzychylnie traktowali chrześcijańskich misjonarzy Uczeń potrafi: • opisać najważniejsze konflikty kolonialne w drugiej połowie XIX w. • wyjaśnić, jak doszło do powstania Związku Indochińskiego	Uczeń zna: • datę: 1840 Uczeń rozumie: • pojęcie: „ludzkie zoo” • sens ideowy karykatury <i>Kolos Rhodesa</i> Uczeń potrafi: • rozstrzygnąć, czy stosunek państw kolonialnych do rdzennej ludności Afryki był oparty na wartościach chrześcijańskich, oraz uzasadnić swoją decyzję • ocenić politykę Europejczyków względem rdzennej ludności kolonii • ocenić politykę brytyjską względem ludności cywilnej w czasie drugiej wojny burskiej
---	---	---	---	--	---

3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Japonii. XXXIII,3	Uczeń zna: • daty: 1839–1860, 1887, 1898, 1904–1905 • postać: Theodore’a Roosevelta • państwa, które do XIX w. miały kolonie na Dalekim Wschodzie • państwa, które pod koniec XIX w. przystąpiły do rywalizacji o kolonie na Dalekim Wschodzie • przyczyny i rezultat wojny hiszpańsko-amerykańskiej • państwa, które rywalizowały o strefy wpływów w Chinach • przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej • postanowienia pokoju w Portsmouth Uczeń rozumie: • pojęcia: opium, wojny opiumowe, zasada „otwartych drzwi”, pokój w Portsmouth • cel przekopania Kanału Panamskiego Uczeń potrafi: • omówić przyczyny i skutki wojny hiszpańsko-amerykańskiej • omówić przyczyny	Uczeń zna: • daty: 1839–1842, 1856–1860, 1914 • tereny, które zostały opanowane do XIX w. przez państwa kolonialne na Dalekim Wschodzie • tereny opanowane przez państwa, które pod koniec XIX w. przystąpiły do rywalizacji o kolonie na Dalekim Wschodzie • dokonania prezydenta USA Theodore’a Roosevelta Uczeń rozumie: • pojęcia: „republiki bananowe”, polityka izolacji, pierwsza wojna opiumowa, druga wojna opiumowa, „rozdarcie Chin” • cel polityki Theodore’a Roosevelta • dlaczego Chiny prowadziły politykę izolacji • dlaczego Rosja przegrała wojnę z Japonią Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego	Uczeń zna: • daty: 1899–1901 Uczeń rozumie: • pojęcia: dynastia mandżurska, powstanie bokserów • wpływ opium na społeczeństwo chińskie • przyczyny powstania bokserów w Chinach Uczeń potrafi: • omówić przebieg wojny hiszpańsko-amerykańskiej • wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania bokserów • wyjaśnić przyczyny i skutki wojen opiumowych • wskazać na mapie główne kierunki ekspansji nowych mocarstw kolonialnych na Dalekim Wschodzie	Uczeń zna: • daty: 1851, 1887 • czas powstania baz morskich USA w Pearl Harbor i w zatoce Guantanamo Uczeń rozumie: • pojęcia: powstanie tajpingów • jaką rolę odegrały wydarzenia na Kubie w 1895 r. w polityce USA wobec Hiszpanii • jak funkcjonowały „republiki bananowe” • Uczeń potrafi: • scharakteryzować rywalizację hiszpańsko-amerykańską o wpływy na Morzu Karaibskim • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Kuba stała się państwem niepodległym • wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania tajpingów	Uczeń potrafi: • rozstrzygnąć, czy Theodore’a Roosevelt realizował doktrynę Monroego, oraz uzasadnić odpowiedź • ocenić politykę kolonialną mocarstw wobec Chin • wyjaśnić, jak klęska Rosji w wojnie z Japonią wpłynęła na sytuację państwa i społeczeństwa rosyjskiego • wyjaśnić, jaką politykę wobec Korei prowadzili Japończycy • wskazać na mapie: Kanał Panamski, Pearl Harbor, zatokę Guantanamo, Kubę, Puerto Rico, Chiny, Nankin, Hongkong, Japonię, Port Artur, wyspę Cuszimę, Mukden, Portsmouth, półwysep Liaodong,
---	--	---	--	--	--

	wojny rosyjsko-japońskiej	Amerykanie zaczęli propagować zasadę „otwartych drzwi” wobec Chin			Mandżurię, Koreę
1)przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; 2)charakteryzuje procesy migracyjne; charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. XXXIV, 1,2	Uczeń zna: • daty: 1867, 1895 • postacie: Thomasa Alvy Edisona, Alfreda Nobla, Piotra Curie, Marii Skłodowskiej-Curie, Wilhelma Roentgena, braci Orville’a i Wilbura Wrightów • najważniejsze osiągnięcia w nauce i technice drugiej połowy XIX i na początku XX w. • konsekwencje społeczne przemian gospodarczych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • kraje, które znalazły się w czołówce najlepiej rozwiniętych gospodarczo państw świata w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Uczeń rozumie: • pojęcia: era elektryczności, silnik elektryczny, telefon, ropa, benzyna, dynamit, Nagroda Nobla,	Uczeń zna: • daty: 1853, 1876 • postacie: Alexandra Grahama Bella, Ignacego Łukasiewicza, Rudolfa Diesla Uczeń rozumie: • pojęcia: destylacja nafty, olej napędowy, konstrukcje żelbetonowe, drapacze chmur, automobil, migracje międzykontynentalne, imigracja • dlaczego pierwsze wieżowce nazwano drapaczami chmur • wpływ stosowania nawozów sztucznych i mechanizacji na rozwój rolnictwa • przyczyny migracji ludności w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Uczeń potrafi: • wymienić dziedziny, w których nastąpił największy postęp technologiczny	Uczeń zna: • daty: 1882, 1903, 1911 • postacie: Ludwika Pasteura, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Williama Lindleya, Carla Benza, Gottlieba Daimlera Uczeń rozumie: • pojęcia: zjawisko naturalnej promieniotwórczości, pasteryzacja, wścieklizna, usługi turystyczne, adaptacja społeczna • wpływ wynalazków i przemian gospodarczych na życie ludzi w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • przyczyny zmiany w czołówce najbardziej rozwiniętych gospodarczo państw świata w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	Uczeń zna: • datę: 1888 • postacie: Michaela Faradaya, André Ampère’a, Ernsta Wernera von Siemens, Antoine’a Henriego Becquerela, Johna Dunlopa Uczeń rozumie: • pojęcia: antyseptyka, dwusuwowy silnik spalinowy, silnik wysokoprężny, gumowa opona, bicycle, agenci przedsiębiorstw przewozowych Uczeń potrafi: • scharakteryzować rozwój komunikacji w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • opisać wpływ postępu technologicznego na życie ludzi w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • scharakteryzować	Uczeń zna: • postacie: Ignaza Semmelweisa, Antoniego Mikulicza-Radeckiego, Edmunda Biernackiego Uczeń rozumie: • pojęcia: odczyn OB, curieterapia • znaczenie antyseptyki w medycynie Uczeń potrafi: • wymienić sposoby zastosowania odkryć naukowych Piotra Curie i Marii Skłodowskiej-Curie • ocenić wkład Polaków w rozwój nauki i techniki na świecie w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • ocenić wpływ postępu technologicznego na środowisko naturalne w drugiej

	radioaktywność, melioracja, mechanizacja rolnictwa, migracja, wodociągi, szczepionka, promienie X, rad, polon, metro, aeroplan • dlaczego okres drugiej połowy XIX i początku XX w. nazywamy erą elektryczności Uczeń potrafi: • wymienić najważniejsze osiągnięcia w nauce i technice drugiej połowy XIX i początku XX w.	w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • opisać przemiany w rolnictwie i przemyśle w drugiej połowie XIX w. • analizować źródła statystyczne	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego USA stały się pierwszą gospodarką świata na początku XX w.	procesy migracyjne na świecie w połowie XIX i na początku XX w.	połowie XIX i na początku XX w.
2)charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3)wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4)charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. XXXIV,2,3,4	Uczeń zna: • daty: 1889, 1895 • postacie: Karola Darwina, Józefa Konrada Korzeniowskiego / Josepha Conrada, Bolesława Prusa, Claude’a Moneta, Vincenta van Gogha, braci Auguste’a i Louisa Lumière, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina • główne kierunki w sztuce drugiej połowy XIX i początku	Uczeń zna: • datę: 1893 • postacie: Emila Zoli, Wiktora Hugo, Fiodora Dostojewskiego, Lwa Tołstoja, Jacka Londona, Gustava Klimta, Emmeline Pankhurst Uczeń rozumie: • pojęcia: naturalizm, modernizm, symbolizm, secesja, ekspresjonizm, prasa brukowa / prasa rewolwerowa, masowe partie polityczne,	Uczeń zna: • datę: 1891 • postacie: Augusta Comte’a, Herberta Spencera, Gustawa Flauberta, Antoniego Czechowa, Marka Twaina, Leona XIII Uczeń rozumie: • pojęcia: scjentyzm, literatura fantastycznonaukowa, encyklika <i>Rerum novarum</i> • znaczenie procesu demokratyzacji dla powstania partii	Uczeń zna: • postacie: Karla Liebknechta, Róży Luksemburg, Eduarda Bernsteina, Alfreda Dreyfusa, Henryka Ibsena, Juliusza Verne’a Uczeń rozumie: • pojęcia: futuryzm, program erfurcki, rewolucjoniści, rewizjoniści / reformiści • przyczyny rozwoju antysemityzmu w XIX w.	Uczeń zna: • postacie: Charles’a Baudelaire’a, Paula Verlaine’a, Arthura Rimbaud, Bronisławy Skłodowskiej, Theodora Herzla Uczeń rozumie: • pojęcia: parnasizm, dekadentyzm, syjonizm • znaczenie ruchu emancypacji kobiet • przyczyny narodzin syjonizmu

	XX w. • idee polityczne drugiej połowy XIX w. Uczeń rozumie: • pojęcia: teoria ewolucji, pozytywizm, impresjonizm, analfabetyzm, szkoły koedukacyjne, kultura masowa, kinematograf, socjaldemokracja, nacjonalizm, antysemityzm, chadecja, emancypantki / entuzjastki • wpływ wprowadzenia obowiązku szkolnego na likwidację analfabetyzmu • przyczyny powstania ruchu emancypacji kobiet Uczeń potrafi: • przedstawić idee polityczne drugiej połowy XIX w.	I Międzynarodówka, II Międzynarodówka, egoizm narodowy, sufrażystki • wpływ nauki i rozwoju gospodarczego na kulturę • dlaczego teoria ewolucji miała istotny wpływ na powstanie nowych prądów ideowych • przyczyny powstania szkół koedukacyjnych • znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jaki wpływ na życie ludzi miało pojawienie się kultury masowej • wyjaśnić przyczyny ustanowienia 1 maja międzynarodowym świętem ludzi pracy	masowych • przyczyny narodzin nowatorskich tendencji w różnych dziedzinach sztuki • przyczyny wydania encykliki <i>Rerum novarum</i> Uczeń potrafi: • omówić wpływ pozytywizmu na literaturę i sztukę drugiej połowy XIX w. • opisać zjawisko demokratyzacji • przedstawić główne postulaty encykliki <i>Rerum novarum</i> • omówić metody działania sufrażystek • wskazać różnice w założeniach ideowych socjaldemokracji, narodowej demokracji oraz chadecji	Uczeń potrafi: • wyjaśnić różnice ideowe między rewolucjonistami i rewizjonistami • wyjaśnić, dlaczego Juliusza Verne’a nazywa się prekursorem fantastyki naukowej	Uczeń potrafi: • scharakteryzować przemiany w kulturze w drugiej połowie XIX i na początku XX w.
Ziemie polskie w drugiej połowie XIX i na początku XX w.					
1)wyjaśnia genezę powstania styczniowego i opisuje jego	Uczeń zna: • daty: 22 I 1863, 1863–1864, 1864 • postacie: cara	Uczeń zna: • daty: 1856, II 1861, X 1862 • postacie: Jarosława	Uczeń zna: • daty: II 1863, III 1864 • postacie: Andrzeja	Uczeń zna: • daty: VIII 1864 • postacie: Aleksandra Sochaczewskiego,	Uczeń zna: • postać: rabina Dow Ber Meiselsa

następstwa; 2)opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie; 3)charakteryzuje organizację polskiego państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego, z uwzględnieniem roli jego przywódców, w tym Romualda Traugutta; 4)przedstawia problem uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z procesem uwłaszczeniowym w pozostałych zaborach. XXXII, 1,2,3,4	Aleksandra II, Aleksandra Wielopolskiego, Romualda Traugutta • przyczyny wybuchu styczniowego • decyzje zawarte w <i>Manifestie</i> Tymczasowego Rządu Narodowego • skutki powstania styczniowego • <u>przebieg</u> i charakter działań zbrojnych w czasie powstania styczniowego Uczeń rozumie: • pojęcia: odwilż posewastopolska, Czerwoni, Biali, żałoba narodowa, stan wojenny, branka, Tymczasowy Rząd Narodowy, <i>Manifest</i>, dyktator, partyzantka, insurekcja, zsyłki, katorga, konfiskaty, ukazy uwłaszczeniowe • przyczyny ogłoszenia branki z inicjatywy Aleksandra Wielopolskiego • różnice w programach Białych i Czerwonych • konieczność prowadzenia walk	Dąbrowskiego, Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza Uczeń rozumie: • pojęcia: rewolucja moralna, manifestacje patriotyczne, kółka konspiracyjne, Komitet Miejski, Komitet Centralny Narodowy, państwo podziemne, Rząd Narodowy • oczekiwania i nadzieje Polaków związane z osobą cara Aleksandra II • cele polityki Aleksandra Wielopolskiego • cel organizowania manifestacji patriotycznych • dlaczego mogła pięciu poległych odgrywała istotną rolę w pamięci polskich patriotów w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • znaczenie żałoby narodowej dla demonstrowania uczuć patriotycznych • skutki przyłączenia się Białych do powstania Uczeń potrafi:	Zamoyskiego, Zygmunta Padlewskiego, Leopolda Kronenberga, wielkiego księcia Konstantego Romanowa, Michała Murawjowa, Fiodora Berga Uczeń rozumie: • pojęcia: ugodowcy, tzw. żubry kresowe, Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Towarzystwo Rolnicze, namiestnik, repolonizacja administracji i sądownictwa, Szkoła Główna Warszawska, konwencja Alvenslebena • przyczyny i skutki zawarcia przez Rosję układu z Prusami zwanego konwencją Alvenslebena • dlaczego ogłoszenie ukazu carskiego o uwłaszczeniu chłopów miało istotne znaczenie dla	Michała Heidenreicha-Kruka, Józefa Hauke-Bosaka, François Rochebrune’a, Piusa IX, Stanisława Brzóska Uczeń rozumie: • pojęcia: Ziemia i Wolność, żuawi śmierci • dlaczego kwestia uwłaszczenia chłopów miała kluczowe znaczenie dla walk powstańczych Uczeń potrafi: • przedstawić stanowisko Aleksandra II w sprawie polskiej niepodległości • ocenić postawę i dokonania Romualda Traugutta • ocenić postawy społeczeństwa polskiego wobec powstania styczniowego • ocenić społeczne i ekonomiczne skutki uwłaszczenia chłopów w	Uczeń rozumie: • pojęcie: katorżnicy polska diaspora, powstanie zabajkalskie Uczeń potrafi: • omówić stosunek społeczności żydowskiej do sprawy polskiej w przededniu powstania styczniowego • wyjaśnić, dlaczego żuawi śmierci byli uważani za jeden z najlepszych oddziałów powstania styczniowego • wyjaśnić, dlaczego Aleksandra Sochaczewskiego nazywamy malarzem syberyjskiej katorgi
---	--	--	---	---	---

	partyzanckich przez powstańców Uczeń potrafi: • scharakteryzować powstanie styczniowe • przedstawić skutki powstania styczniowego	• omówić sytuację społeczno-polityczną w zaborze rosyjskim przed wybuchem powstania styczniowego • wyjaśnić symbolikę godła powstańczego	upadku powstania Uczeń potrafi: • scharakteryzować organizację polskiego państwa podziemnego w czasie powstania styczniowego • wskazać na mapie główne tereny działań zbrojnych prowadzonych przez powstańców i miejsca najważniejszych bitew	Królestwie Polskim • omówić stosunek rządów i narodów europejskich do powstania styczniowego	
--	---	---	---	---	--

1)powstaniu styczniowym wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 2)porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach; 3)charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; 4)charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; dostrzega znaczenie języka, wiary, edukacji XXXV, 1,2,3,4	Uczeń zna: • daty: 1865, 1879–1897 • postać: Aleksandra Apuchtina • represje, które władze rosyjskie zastosowały wobec uczestników powstania styczniowego Uczeń rozumie: • pojęcia: represje, stan wojenny, katorga, konfiskata mienia, rusyfikacja, noc apuchtinowska, kurator oświaty Uczeń potrafi: • wymienić represje zastosowane przez władze rosyjskie wobec uczestników powstania styczniowego	Uczeń zna: • daty: 1866–1869 • postać: papieża Leona XIII Uczeń rozumie: • pojęcia: unifikacja, przymusowe osiedlenie, depolonizacja, Kraj Nadwiślański • dlaczego rusyfikacja szkolnictwa spotkała się z brakiem akceptacji i buntem ze strony uczniów Uczeń potrafi: • omówić politykę rusyfikacji w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych • wyjaśnić na czym polegała unifikacja Królestwa Polskiego z Cesarstwem Rosyjskim • wymienić instytucje polskie zlikwidowane przez władze rosyjskie po upadku powstania styczniowego • scharakteryzować zmiany w szkolnictwie na terenie Królestwa Polskiego w okresie tzw. nocy apuchtinowskiej • wyjaśnić, co miała symbolizować nazwa Kraj Nadwiślański, którą zastąpiono nazwą Królestwo Polskie	Uczeń zna: • datę: 1867 • postać: Stanisława Piotrowicza Uczeń rozumie: • pojęcia: język wykładowy, Carski Uniwersytet Warszawski, Kolegium Duchowne, kasata zakonów Uczeń potrafi: • wskazać podobieństwa i różnice w sytuacji Polaków w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych po powstaniu styczniowym • wyjaśnić, na czym polegała utrata autonomii przez Królestwo Polskie • wyjaśnić, na czym polegał proces depolonizacji w urzędach • wyjaśnić, dlaczego największy nacisk na rusyfikację kładziono w oświacie	Uczeń zna: • postać: Adama Stanisława Krasińskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: konwersja, indywidualna strategia oporu, litewski ruch narodowy Uczeń potrafi: • scharakteryzować postawy Polaków wobec rusyfikacji • omówić politykę władz carskich wobec Kościoła katolickiego na ziemiach zabranych po upadku powstania styczniowego • omówić proces rusyfikacji widoczny w przestrzeni publicznej na przykładzie pałacu Staszica	Uczeń zna: • postać: Piotra Żylińskiego Uczeń potrafi: • wymienić budowle, które wzniesiono w Warszawie po upadku powstania styczniowego, będące symbolami rosyjskiego panowania • ocenić skuteczność polityki rusyfikacji zastosowanej wobec polskiego społeczeństwa
--	--	--	--	---	--

1)powstaniu styczniowym wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 2)porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach; 3)charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; 4)charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; dostrzega znaczenie języka, wiary, edukacji XXXV, 1,2,3,4	Uczeń zna: • daty: 1866, 1886, 1901 • postaci: Agenora Gołuchowskiego, Michała Drzymały • warunki funkcjonowania autonomii galicyjskiej Uczeń rozumie: • pojęcia: Sejm Krajowy, adres do tronu, polonizacja administracji, kulturkampf, germanizacja, Provinz Posen, Komisja Kolonizacyjna, strajk dzieci we Wrześni • na czym polegał protest Michała Drzymały • przyczyny ogłoszenia adresu do tronu w 1866 r. Uczeń potrafi: • scharakteryzować politykę władz pruskich wobec nauczania w języku polskim	Uczeń zna: • daty: 1873, 1876, 1885–1886 • postaci: Kazimierza Badeniego, Mieczysława Ledóchowskiego • formy walki mieszkańców zaboru pruskiego o zachowanie języka polskiego, religii i polskiego stanu posiadania Uczeń rozumie: • pojęcia: polski lojalizm, parcelacja, rugi pruskie • dlaczego polityka kulturkampfu miała na terenie zaboru pruskiego ostrze antypolskie • dlaczego rugi pruskie spotkały się z ostrym sprzeciwem opinii międzynarodowej Uczeń potrafi: • opisać postawy Polaków wobec germanizacji	Uczeń zna: • daty: 1861, 1894 • postaci: Alfreda Potockiego, Michała Bobrzyńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: dyplom państwowy, patent lutowy, federalizacja, kraje koronne, autonomia, namiestnik, Rada Państwa, Koło Polskie, minister do spraw Galicji, Landtag, Reichstag, Związek Popierania Niemczyzny w Marchiach Wschodnich – Hakata Uczeń potrafi: • opisać postawy Polaków wobec polityki władz zaborczych w Galicji • scharakteryzować politykę władz zaboru pruskiego wobec Polaków • opisać postawę arcybiskupa Mieczysława Ledóchowskiego wobec władz pruskich	Uczeń zna: • datę: 1908 • postaci: Juliana Dunajewskiego, Bronisławy Śmidowicz Uczeń rozumie: • pojęcia: wybory kurialne, Wydział Krajowy, Rada Szkolna Krajowa, karty wyborcze, korupcja, ustawa kagańcowa • na czym polegały dalekosiężne skutki działalności Hakaty Uczeń potrafi: • przedstawić pozycję Polaków w monarchii Habsburgów • wyjaśnić sytuację międzynarodową państwa Habsburgów, w której doszło do wprowadzenia autonomii galicyjskiej	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie znaczenie dla zachowania tożsamości narodowej Polaków w Galicji miał dostęp do szkolnictwa, urzędów i sądownictwa w języku polskim • porównać politykę Prus i Austrii wobec mieszkańców dawnych ziem polskich
---	---	--	--	---	---

2)porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach; 3)charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców; 4)charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; dostrzega znaczenie języka, wiary, edukacji XXXV,2,3,4	Uczeń zna: • datę: 1851 • postaci: Stanisława Lilpopa, Leopolda Kronenberga, Hipolita Cegielskiego • okręgi i ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. oraz gałęzie przemysłu, które się tam rozwijały Uczeń rozumie: • pojęcia: granica celna, Łódzki Okręg Przemysłowy, Zagłębie Dąbrowskie, Staropolski Okręg Przemysłowy, Bank Handlowy, urbanizacja, uwłaszczenie, modernizacja • znaczenie zniesienia granicy celnej z Rosją dla rozwoju gospodarczego Królestwa Polskiego Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny przemian gospodarczych w ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	Uczeń zna: • postaci: Karola Scheiblera, Izraela Poznańskiego • największe miasta na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Uczeń rozumie: • pojęcia: Białostocki Okręg Przemysłowy, Zagłębie Borysławskie, Zagłębie Krakowskie • znaczenie napływu kapitału zagranicznego w latach 70. XIX w. dla industrializacji Kongresówki Uczeń potrafi: • wymienić okręgi i ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. i wskazać je na mapie • omówić rolę Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego	Uczeń zna: • postaci: Bernarda Hantkego, Piotra Wawrzyniaka Uczeń rozumie: • pojęcia: spółki parcelacyjne, spółdzielnie rolnicze • znaczenie rozwoju polskich przedsiębiorstw w Wielkopolsce dla budowania polskiej tożsamości narodowej pod zaborem pruskim • znaczenie krzewienia kultury rolnej dla modernizacji rolnictwa Uczeń potrafi: • scharakteryzować działalność gospodarczą Hipolita Cegielskiego • scharakteryzować kierunki polskiej emigracji zarobkowej w drugiej połowie XIX w.	Uczeń zna: • datę: 1889 • postaci: Ferdinanda Schichaua, Franciszka Stefczyka Uczeń rozumie: • pojęcia: struktura własności ziemi, serwituty, kultura rolna, rozdrobnione gospodarstwa, kasy pożyczkowo-zapomogowe, krakus • dlaczego Galicja do lat 80. XIX w. nie miała możliwości wkroczenia w fazę industrializacji • przyczyny różnic w rozwoju rolnictwa w poszczególnych zaborach Uczeń potrafi: • porównać zmiany społeczno-gospodarcze w poszczególnych zaborach • wskazać główne problemy przemysłu Galicji w latach 50. XIX w. • wymienić główne problemy społeczne w Warszawie drugiej połowy XIX w.	Uczeń zna: • postaci: Konstantego Rudzkiego, Ludwika Zieleniewskiego Uczeń rozumie: • dlaczego serwituty stanowiły zagadnienie sporne między dworem i wsią Uczeń potrafi: • porównać warunki rozwoju przemysłu w zaborach pruskim i austriackim • rozstrzygnąć, czy słusznie Łódź uznano za jeden z symboli procesów urbanizacyjnych zachodzących na ziemiach polskich, i uzasadnić swoją odpowiedź • porównać proces urbanizacji w trzech zaborach • scharakteryzować sytuację społeczno-gospodarczą na wsi w poszczególnych
---	---	--	---	---	--

					zaborach
5)przedstawia genezę nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy), z uwzględnieniem ich przedstawicieli, w tym: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego i Wojciecha Korfatego; XXXV,5	Uczeń zna: • daty: 1892, 1893, 1895, 1900 • postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Bolesława Limanowskiego, Józefa Piłsudskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Róży Luksemburg, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfatego, Wincentego Witosa • partie polityczne powstałe w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • główne postulaty partii politycznych powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • głównych działaczy partii politycznych powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Uczeń rozumie: • pojęcie: praca organiczna, praca u podstaw, pozytywiści / organicznicy, alfabetyzacja, emancypacja kobiet,	Uczeń zna: • daty: 1869, 1882 • postacie: Michała Bobrzyńskiego, Ludwika Waryńskiego, Zygmunta Miłkowskiego, Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: stańczycy, <i>Teka Stańczyka</i>, trójlojalizm, liberałowie, Socjalno-Rewolucyjna Partia Proletariat – I Proletariat, ogólnoswiatowa rewolucja, bibuła, Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL), Liga Polska, Liga Narodowa (LN), asymilacja Żydów • na czym polegała postawa legalistyczna • cele, które stawiali sobie pozytywiści/organiczni cy • różnice programowe między PPS i SDKPiL Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • datę: 1897 • postacie: Józefa Szujskiego, Stanisława Tarnowskiego, Stanisława Koźmiana, Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Hermana Liebermana, Zygmunta Balickiego, Marii i Bolesława Wysłouchów Uczeń rozumie: • pojęcia: „pokolenie niepokornych”, stronnictwo wszechpolskie, Związek Młodzieży Polskiej Zet (ZMP Zet), Uniwersytet Latający, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), Polska Partia Socjaldemokratyczna a Galicji i Śląska (PPSD) • dlaczego Galicja stała się głównym ośrodkiem polskich konserwatystów	Uczeń zna: • postacie: Floriana Ziemiałkowskiego, Kazimierza Grocholskiego, Ludwika Kulczyckiego, Feliksa Perla, Stanisława Mendelсона, Jakuba Bojko, Jana Stapińskiego, Stanisława Stojałowskiego • organy prasowe partii powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Uczeń rozumie: • pojęcia: II Proletariat, Polskie Towarzystwo Gimnastyczne Sokół, PSL-Piast, PSL-Lewica, Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich Uczeń potrafi: • omówić rolę Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego Sokół w ruchu niepodległościowym • przedstawić proces formowania się	Uczeń zna: • postacie: Tadeusza Regera, Edwarda Abramowskiego, Aleksandra Sulikiewicza, Ludwika Popławskiego Uczeń rozumie: • pojęcie: Towarzystwo Oświaty Narodowej (TON) Uczeń potrafi: • ocenić rezultaty polityki ugodowców w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX w. • przedstawić sylwetki najważniejszych działaczy politycznych polskiej lewicy niepodległościowej

	strajk, terror, anarchizm, blankizm, Polska Partia Socjalistyczna, Socjaldemokracja Królestwa Polskiego (SDKP), Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne (SND), Narodowa Demokracja, endecja, Stronnictwo Ludowe (SL) Uczeń potrafi: omówić programy pierwszych polskich partii politycznych działających pod zaborami	- omówić tezy zawarte w <i>Tece Stańczyka</i> - przedstawić stosunek poszczególnych ugrupowań politycznych do kwestii niepodległościowej - przedstawić główne postulaty dotyczące niepodległości prezentowane przez Ligę Polską	- dłaczego na przełomie lat 70. i 80. XIX w. propozycje polskich liberałów i konserwatystów zaczęły się wyczerpywać - dłaczego początki ruchu ludowego związane są z Galicją - różnice w programach pierwszych organizacji narodowych Uczeń potrafi: - wymienić cele, które stawiało sobie Polskie Stronnictwo Ludowe	nowoczesnych ruchów politycznych na ziemiach polskich	
6)wyjaśnia genezę, charakter i skutki rewolucji w latach 1905–1907 w Królestwie Polskim. XXXV,6	Uczeń zna: - daty: 1905–1907 - postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego - przyczyny i następstwa wybuchu rewolucji 1905–1907 w Rosji - przyczyny i następstwa rewolucji 1905 r. na ziemiach polskich Uczeń rozumie: - pojęcia: „krwawa	Uczeń zna: - daty: I 1905, 1908, 1910 postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: Koło Polskie w Dumie, Związek Walki Czynnej (ZWC), Towarzystwo Strzelec, Związek Strzelecki, „czwarte powstanie”,	Uczeń zna: - datę: X 1905 - postacie: Mikołaja II, Piotra Stołypina Uczeń rozumie: - pojęcia: ukaz tolerancyjny, manifest październikowy, kadeci, „krawaty Stołypina”, miry, ziemstwa, PPS-Frakcja Rewolucyjna, PPS-	Uczeń zna: - daty: 1911, 1912 - postać: Mariana Żegoty Januszajtisa Uczeń rozumie: - pojęcia: Zarzewiacy, Polskie Drużyny Strzeleckie, Polska Macierz Szkolna, Tymczasowa Komisja Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowyc	Uczeń potrafi: opisać cele najważniejszych organizacji niepodległościowych na ziemiach polskich działających przed wybuchem I wojny światowej

	niedziela”, kalendarz juliański, petycja, Duma Państwowa, strajk szkolny, Organizacja Bojowa • przyczyny odrodzenia nastrojów niepodległościowych Uczeń potrafi: • wyjaśnić wpływ rewolucji 1905–1907 w Rosji na sytuację Polaków w zaborze rosyjskim	„pierwsza rewolucja” • dlaczego rewolucję 1905 r. w Królestwie Polskim nazywano „czwartym powstaniem” • dlaczego Roman Dmowski uważał Niemcy za głównego wroga Polski • dlaczego Galicja była głównym miejscem tworzenia organizacji niepodległościowych Uczeń potrafi: • przedstawić trzy wizje polityki względem caratu w 1905 r. – endecji, PPS i SDKPiL • scharakteryzować działalność Organizacji Bojowej	-Lewica • dlaczego doszło do rozłamu w PPS • dlaczego endecy wzięli udział w wyborach do Dumy Państwowej Uczeń potrafi: • scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki rewolucji w Rosji 1905–1907 • omówić konsekwencje rewolucji 1905 r. dla społeczeństwa polskiego pod zaborem rosyjskim	h (TKSSN), komendant związków strzeleckich Uczeń potrafi: • omówić działalność Polskiej Macierzy Szkolnej • wyjaśnić stosunek polskich ugrupowań politycznych do wyborów do Dumy Państwowej • scharakteryzować cele, skład i działalność TKSSN	
1)wyjaśnia specyfikę polskiego pozytywizmu 2)rozpoznaje dorobek kultury polskiej doby pozytywizmu i Młodej Polski; 3)wskazuje przykłady najwybitniejszych dzieł tworzonych, rozpoznaje najważniejszych ludzi nauki oraz omawia ich dokonania. XXXIV,1,2,3	Uczeń zna: • datę: 1905 • postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Elizy Orzeszkowej, Marii Konopnickiej, Juliusza i Wojciecha Kossaków, Jana Matejki, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Władysława Stanisława Reymonta, Stefana	Uczeń zna: • datę: 1871 • postacie: Maksymiliana Gierymskiego, Józefa Chełmońskiego, Aleksandra Gierymskiego, Olgi Boznańskiej, Józefa Mehoffera, Karola Szymanowskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olszewskiego • cechy sztuki polskiego pozytywizmu	Uczeń zna: • postacie: Józefa Ignacego Kraszewskiego, Włodzimierza Tetmajera, Józefa Szujskiego, Tadeusza Korzonę, Władysława Smoleńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: dekadentyzm, Zielony Balonik,	Uczeń zna: • datę: 1896 • postacie: Stanisława Przybyszewskiego, Poli Negri Uczeń rozumie: • pojęcia: kultura masowa, fotoplastykon • dlaczego sport jest jednym z najważniejszych elementów kultury masowej	Uczeń zna: • postacie: Jana Baudouina de Courtenay, Ludwika Zamenhafa, Andrzeja Małkowskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: ogrody jordanowskie, skauting Uczeń potrafi:

	Żeromskiego, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Heleny Modrzejewskiej, Marii Skłodowskiej-Curie, Michała Bobrzyńskiego - najważniejsze dzieła polskich pisarzy, malarzy, kompozytorów w drugiej połowie XIX i na początku XX w. - najważniejsze osiągnięcia Polaków w dziedzinie nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Uczeń rozumie: - pojęcia: Literacka Nagroda Nobla, Młoda Polska, pozytywizm, witraże Uczeń potrafi: - wymienić pierwszych polskich laureatów Nagrody Nobla	- wartości, do których odwoływali się twórcy młodopolscy Uczeń rozumie: - pojęcia: Akademia Umiejętności, historiografia - znaczenie twórczości Jana Matejki dla umacniania polskiej tożsamości narodowej Uczeń potrafi: - wymienić najważniejszych twórców literatury polskiej w drugiej połowie XIX i na początku XX w. oraz podać przykłady ich dzieł	Jama Michalika, symbolizm, krakowska szkoła historyczna, warszawska szkoła historyczna - dłaczego Kraków stał się stolicą twórców młodopolskich - rolę, jaką odgrywały towarzystwa naukowe Uczeń potrafi: - scharakteryzować główne nurty w sztuce polskiej w drugiej połowie XIX i na początku XX w. - wyjaśnić różnicę w postrzeganiu przyczyn upadku Rzeczypospolitej przez krakowską i warszawską szkołę historyczną	Uczeń potrafi: - omówić rozwój kultury masowej na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. - scharakteryzować rozwój polskiej nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	- rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Maria Skłodowska-Curie przetarła kobietom szlaki w świecie nauki, oraz uzasadnić swoją odpowiedź - porównać warunki rozwoju polskiej kultury w trzech zaborach
Wielka Wojna i okres międzywojenny					
1)wyjaśnia bezpośrednie i pośrednie przyczyny wojny XXXVII,1	Uczeń zna: - daty: 1882, 1907 - postacie: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I, Wilhelma II,	Uczeń zna: daty: 1873, 1879, 1881, 1904 Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: cel bismarckiego systemu sojuszy	Uczeń zna: - daty: 1912, 1913 - postać: Bernharda von Bülowa	Uczeń potrafi: wyjaśnić, jaką rolę wizerunkową odgrywało wybudowanie

	Franciszka Józefa I, Aleksandra II, Aleksandra III, Mikołaja II • państwa, które zawarły trójporozumienie i trójprzymierze • konflikty, które zagrażały pokojowi na świecie na przełomie XIX i XX w. Uczeń rozumie: • pojęcia: trójprzymierze, konwencja wojskowa, trójporozumienie Uczeń potrafi: • wskazać na mapie państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia	• pojęcia: sojusz trzech cesarzy, sojusz w Schönbrunn, dwuprzymierze, <i>entente cordiale</i>, traktat trójcesarski, bismarckowski system sojuszy • dlaczego Włosi przyjęli sojusz oferowany im przez II Rzeszę • co zaniepokoiło Rosję, gdy upubliczniono treść sojuszu dwuprzymierza • co spowodowało, że w 1904 r. Francja i Wielka Brytania przewyciężyły wielowiekowy okres konfliktów i podpisały „serdeczne porozumienie” Uczeń potrafi: • wymienić główne postanowienia sojuszu w Schönbrunn • wyjaśnić, w jaki sposób sojusz trzech cesarzy z 1873 r. wpłynął na sytuację międzynarodową w Europie • scharakteryzować proces formowania się trójprzymierza • wymienić główne	Uczeń potrafi: • omówić rolę trójprzymierza i trójporozumienia w kształtowaniu sytuacji politycznej w Europie na przełomie XIX i XX w.	Uczeń rozumie: • pojęcia: kocioł bałkański, I wojna bałkańska, II wojna bałkańska, bałkanizacja • co oznaczały słowa Bernharda von Bülowa „Nikogo nie chcemy postawić w cieniu, ale domagamy się naszego miejsca pod słońcem” Uczeń potrafi: • wskazać na mapie tereny będące punktami zapalnymi w polityce europejskiej w przededniu I wojny światowej • wyjaśnić, czym był kocioł bałkański i jaki miał wpływ na sytuację w Europie na początku XX w.	dwóch mostów upamiętniających sojusz francusko-rosyjski – w Paryżu mostu Aleksandra III i w Petersburgu mostu Trójcy Świętej
--	---	---	--	---	---

		postanowienia aktu trójprzymierza wymienić główne postanowienia <i>entente cordiale</i>			
2)opisuje charakter działań wojennych na różnych frontach; 3)wyjaśnia okoliczności przystąpienia USA do wojny i ich rolę w konflikcie; XXXVII, 2,3	Uczeń zna: - daty: 1914, 1914–1918, 1917, 11 XI 1918 - postacie: arcyksięcia Franciszka Ferdynanda, Woodrowa Wilsona - bezpośrednie przyczyny wybuchu I wojny światowej - strony walczące i państwa uczestniczące w Wielkiej Wojnie - nowe środki walki użyte w czasie I wojny światowej - konsekwencje I wojny światowej Uczeń rozumie: - pojęcia: zamach, arcyksiążę, ultimatum, państwa centralne, ententa, alianci, I wojna światowa / Wielka Wojna, okopy, karabiny maszynowe, gazy bojowe, maski przeciwgazowe, czołgi / tanki, U-Booty / okręty podwodne, morale żołnierzy, dezercja, rady żołnierskie, rewolucja,	Uczeń zna: - daty: 28 VI 1914, 28 VII 1914, III 1918 - postacie: Alfreda von Schlieffena, Helmutha von Moltke, Ferdynanda Focha Uczeń rozumie: - pojęcia: wojna pozycyjna, wojna błyskawiczna, wojna psychologiczna, nieograniczona wojna podwodna, samoloty rozpoznawcze, samoloty myśliwskie, sterowce, bombowce - na czym polegała wojna pozycyjna - dlaczego Włosi przyłączyli się do wojny po stronie ententy - dlaczego USA przystąpiły do I wojny światowej Uczeń potrafi: - scharakteryzować nastawienie Europejczyków do wojny	Uczeń zna: - daty: VIII 1914, IX 1914, 1916 - postacie: Gawriła Principa, Aleksieja Brusilowa Uczeń rozumie: - pojęcia: bitwa nad rzeką Marną, bitwa nad Sommą, bitwa pod Verdun, bitwa pod Ypres, bitwa pod Tannenbergiem, bitwa pod Gorlicami, wojna manewrowa, druga bitwa nad Marną, ofensywa stu dni, wojna totalna, pokój w Brześciu nad Bugiem Uczeń potrafi: - wyjaśnić różnicę w charakterze działań zbrojnych na froncie wschodnim i zachodnim - wskazać na mapie przebieg frontów i miejsca największych bitew I wojny światowej	Uczeń zna: - daty: 1915, VII–VIII 1918 - postać: Raymonda Poincarégo Uczeń rozumie: - pojęcia: bitwa na półwyspie Gallipoli, operacja desantowa, grypa hiszpanka, reglamentacja żywności, czarny rynek, ferment społeczny - cel bitwy na półwyspie Gallipoli Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny klęski państw centralnych w I wojnie światowej - scharakteryzować obraz powojennej Europy, uwzględniając sytuację społeczną, polityczną i gospodarczą	Uczeń zna: - postacie: Augusta von Mackensena, Arthura Zimmermanna Uczeń rozumie: - pojęcie: eskadra La Fayette’a Uczeń potrafi: - rozstrzygnąć, czy Wielką Wojnę można uznać za najkrwawszy konflikt w historii, i uzasadnić odpowiedź - ocenić, czy słusznie bitwa pod Verdun jest uważana za jedną z największych tragedii w dziejach Francji - przedstawić rolę wojsk złożonych z Afroamerykanów i żołnierzy pochodzących z kolonii w działaniach I wojny światowej

	rozejm w Compiègne • dlaczego zabicie arcyksięcia Franciszka Ferdynanda doprowadziło do wybuchu I wojny światowej Uczeń potrafi: • wskazać na mapie strony i państwa walczące w I wojnie światowej • wskazać zwycięzców i pokonanych w Wielkiej Wojnie	• opisać przemiany w sztuce wojennej w latach 1914–1918			
4)przedstawia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej w Rosji; 5)wyjaśnia przyczyny klęski państw centralnych i Rosji XXXVII, 4,5	Uczeń zna: • datę: 1917 • postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina • dwie rewolucje rosyjskie, do których doszło w 1917 r. • rezultat rewolucji lutowej i rewolucji październikowej Uczeń rozumie: • pojęcia: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa, bolszewicy, Piotrogrodzka Rada Robotnicza i Żołnierska, Rząd Tymczasowy, dwuwładza, abdykacja, rady / sowiety	Uczeń zna: • daty: 8 III /23 II 1917, 6/7 XI / 24/25 X 1917, III 1918 • postacie: Grigorija Rasputina, Aleksandra Kiereńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: mienszewicy, eserowcy, kadeci, Pałac Zimowy • co doprowadziło do zamordowania mnicha Grigorija Rasputina • dlaczego car Mikołaj II abdykował Uczeń potrafi: • omówić programy ugrupowań politycznych czasu	Uczeń zna: • datę: IV 1917 • postać: Lwa Trockiego Uczeń rozumie: • pojęcia: tezy kwietniowe, bojówki militarne, Czerwona Gwardia, Rada Komisarzy Ludowych, dekret o pokoju, dekret o ziemi, rozpędzenie konstytuanty, traktat pokojowy w Brześciu nad Bugiem • dlaczego car Mikołaj II zmienił nazwę Petersburg na Piotrogród	Uczeń rozumie: • pojęcia: dyktatura proletariatu, Mitteleuropa, czwórprzymierze Uczeń potrafi: • scharakteryzować dyktaturę proletariatu • wyjaśnić, jaką rolę w sprawowaniu władzy przez bolszewików odgrywał terror	Uczeń potrafi: • rozstrzygnąć, czy bolszewicy w rzeczywistości byli reprezentantami ludu, oraz uzasadnić odpowiedź • omówić znaczenie pokoju brzeskiego dla dalszych losów Rosji

	Uczeń potrafi: wyjaśnić przyczyny wybuchu rewolucji lutowej i październikowej	rewolucji rosyjskich - przedstawić rolę robotników w rewolucji lutowej - scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji	- co doprowadziło do zamordowania cara Mikołaja II i jego rodziny Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jaką rolę w przewrocie bolszewickim odegrały Niemcy - przedstawić postulaty zawarte w tezach kwietniowych - wymienić postanowienia dekretu o pokoju i dekretu o ziemi		
1)omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny; 2)przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego; 3)analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej (m.in. akt 5 listopada, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.); 4)charakteryzuje przykłady	Uczeń zna: - daty: 5 XI 1916, 1917 - postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Józefa Hallera, Władysława Sikorskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Thomasa Woodrowa Wilsona - polskie formacje wojskowe walczące na frontach Wielkiej Wojny - polskie orientacje polityczne w czasie I wojny światowej Uczeń rozumie: - pojęcia: I Kompania Kadrowa, Komitet	Uczeń zna: - daty: 6 VIII 1914, 14 VIII 1914 - postacie: wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, Józefa Dowbora-Muśnickiego, Hansa von Beselera Uczeń rozumie: - pojęcia: odezwa, Legion Puławski, Legion Lubelski, Brygada Strzelców Polskich, I Korpus Polski, Ukraińska Republika Ludowa - dłaczego działania I Kompanii Kadrowej nie spotkały się z poparciem	Uczeń zna: - daty: VII 1917, I 1918 - postacie: Zdzisława Lubomirskiego, Aleksandra Kakowskiego, Józefa Ostrowskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: Deklaracja praw narodów Rosji, monarchia trialistyczna, Naczelny Komitet Narodowy (NKN), Komenda Legionów, komendant I Brygady, Polska Organizacja	Uczeń zna: - datę: 3 VI 1918 - postać: Józefa Kucharzewskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: układ w Brześciu, błękitna armia, Kompania Bajończyków, Legia Cudzoziemska, Komitet Narodowy Polski w Lozannie, deklaracja Francji i Wielkiej Brytanii - przyczyny, dla których Francja i Wielka Brytania wydały deklarację w sprawie polskiej dopiero w 1918 r.	Uczeń zna: - postacie: Zygmunta Wielopolskiego, Władysława Leopolda Jaworskiego, Leona Bilińskiego, Juliusza Leo Uczeń potrafi: - wskazać na mapie miejsca bitew stoczonych podczas Wielkiej Wojny z udziałem polskich legionistów - przedstawić rolę Legionów Polskich w działaniach zbrojnych w czasie I wojny światowej

zaangażowania militarne Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów. XXXVIII, 1,2,3,4	Narodowy Polski (KNP), Legiony Polskie, Akt 5 listopada, Armia Polska we Francji, Armia Hallera, 13. punkt orędzia prezydenta USA do Kongresu - dlaczego Polacy wzięli nadzieję na odzyskanie niepodległości z wybuchem Wielkiej Wojny Uczeń potrafi: - scharakteryzować orientację polityczne Polaków przed wybuchem wojny	mieszkańców Królestwa Polskiego Uczeń potrafi: - wymienić obietnice wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza zawarte w odezwie z sierpnia 1914 r. - wyjaśnić, jakie polskie siły polityczne poparły Rosję w 1914 r. - wyjaśnić, jaką rolę miał pełnić Komitet Narodowy Polski powstały w 1914 r. - wymienić polskie formacje, które walczyły u boku Rosji w czasie I wojny światowej - wyjaśnić cel ogłoszenia Aktu 5 listopada oraz scharakteryzować decyzje w nim zawarte	Wojskowa (POW), II i III Brygada Legionów Polskich, akt dwóch cesarzy, Rada Regencyjna, generał-gubernator, Polnische Wehrmacht, kryzys przysięgowy, internowanie - co było rzeczywistym celem bolszewików, gdy ogłaszali Deklarację praw narodów Rosji Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jak doszło do powstania I Kompanii Kadrowej - ocenić decyzję Józefa Piłsudskiego, która doprowadziła do kryzysu przysięgowego	Uczeń potrafi: - omówić znaczenie dla Polaków 13. punktu orędzia prezydenta Wilsona - scharakteryzować stanowiska mocarstw wobec sprawy polskiej w latach 1914–1918 - wymienić trudności, z jakimi musieli się borykać mieszkańcy ziem polskich zniszczonych w czasie I wojny światowej	określić straty ludnościowe poniesione przez Polaków w czasie I wojny światowej
1)charakteryzuje cywilizacyjne i kulturowe, polityczne następstwa wojny; ocenia straty wojenne, wylicza społeczne i gospodarcze następstwa wojny; 2)przedstawia	Uczeń zna: - datę: 1919 - postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Davida Lloyd George’a, Georges’a Clemenceau - postanowienia traktatu wersalskiego - państwa, których politycy tworzyli tzw.	Uczeń zna: - daty: I 1919, 28 VI 1919 - postać: Vittoria Emanuele’a Orlanda Uczeń rozumie: - pojęcia: Republika Weimarska, Wielka Czwórka, zasada samostanowienia	Uczeń zna: - daty: 1922, 1925 Uczeń rozumie: - pojęcia: układ w Rapallo, układ w Locarno, pakt reński, Eupen, Malmédy, Szlezwik, Królestwo Serbów, Chorwatów	Uczeń rozumie: - pojęcia: Republika Turecka - dlaczego Liga Narodów nie spełniła pokładanych w niej nadziei - dlaczego układ w Rapallo stanowił zagrożenie dla ładu wersalskiego	Uczeń potrafi: rozstrzygnąć, czy do konferencji paryskiej można odnieść stwierdzenie, że nieobecni nie mają racji, a silniejszy może więcej, oraz uzasadnić odpowiedź

postanowienia traktatu wersalskiego; charakteryzuje słabe strony ładu wersalskiego; 3)wyjaśnia znaczenie układów z Rapallo i Locarno dla ładu międzynarodowego; XXXIX, 1,2,3	Wielką Czwórkę • nowe państwa powstałe po I wojnie światowej Uczeń rozumie: • pojęcia: pacyfizm, konferencja pokojowa w Paryżu, plebiscyty, Liga Narodów, traktat wersalski, Wolne Miasto Gdańsk, strefa zdemilitaryzowana, reparacje wojenne • cel utworzenia Ligi Narodów Uczeń potrafi: • wymienić postanowienia traktatu wersalskiego • wymienić główne postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Niemiec	narodów, rewizjonizm, Zagłębie Saary, mały traktat wersalski, terytoria mandatowe, nowy układ geopolityczny, ład wersalski • przyczyny rozpadu Austro-Węgier • przyczyny powstania Republiki Weimarskiej • przyczyny utraty pozycji światowych liderów przez Wielką Brytanię i Francję • dlaczego delegacja Rosji nie została zaproszona na konferencję paryską • zasady systemu bezpieczeństwa postulowane przez prezydenta Wilsona Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego postanowienia traktatu wersalskiego miały dla Niemiec istotne konsekwencje gospodarcze • wskazać na mapie nowe państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro-Węgier • wskazać na mapie nowe państwa, które powstały z ziem	i Słoweńców (Królestwo SHS) • przyczyny popularności idei pacyfistycznych • dlaczego I wojna światowa wpłynęła na emancypację kobiet • przyczyny decyzji o przeprowadzeniu plebiscytu na danym obszarze • różnicę w stanowisku Francji i Wielkiej Brytanii w stosunku do Niemiec na konferencji paryskiej • cel podpisania tzw. małego traktatu wersalskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić, czym był system wersalski i jakie miał znaczenie dla polityki międzynarodowej • przedstawić zmiany na mapie politycznej świata po I wojnie światowej	Uczeń potrafi: • scharakteryzować znaczenie paktu reńskiego dla pokoju w Europie	• wyjaśnić, czym był mały traktat wersalski • wyjaśnić, dlaczego o traktacie pokojowym podpisanym w Wersalu mówiono, że „stworzył nową wojnę”
--	--	---	--	--	--

		Cesarstwa Rosyjskiego			
4)charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy; XXXIX, 4	Uczeń zna: • daty: 1929 • postać: Franklina Delano Roosevelta Uczeń rozumie: • pojęcia: system kartkowy, inflacja, hiperinflacja, akcje, giełda, wielki kryzys, bezrobocie, koniunktura gospodarcza, ustawodawstwo socjalne, New Deal • jakie działania państwa przyczyniają się do wzrostu inflacji • dlaczego skutki kryzysu, który rozpoczął się w USA, szybko odczuły państwa europejskie Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego	Uczeń zna: • daty: 1933, 1935 Uczeń rozumie: • pojęcia: spekulacje, krach na giełdzie w Nowym Jorku, „czarny czwartek”, nożyce cen Uczeń potrafi: • opisać sytuację społeczno-gospodarczą na świecie po Wielkiej Wojnie • omówić przebieg „czarnego czwartku”	Uczeń zna: • datę: 24 X 1929 Uczeń rozumie: • pojęcia: interwencjonizm • dlaczego dochodziło do licznych samobójstw właścicieli firm Uczeń potrafi: • scharakteryzować założenia planu New Deal	Uczeń zna: • postać: Johna Maynarda Keynesa Uczeń rozumie: • pojęcia: pauperyzacja, stopa bezrobocia, neomerkantylizm, ceny dumpingowe, „wioski Hoovera” • dlaczego państwa zaczęły stosować politykę neomerkantylną • dlaczego załamanie gospodarcze doprowadziło do kryzysu demokracji parlamentarnej Uczeń potrafi: • scharakteryzować wielki kryzys • wyjaśnić, jak kryzys gospodarczy w Niemczech po I wojnie światowej wpłynął na wartość pieniądza • wyjaśnić, w jaki sposób New Deal przyczynił się do wyjścia USA z zapaści gospodarczej	Uczeń potrafi: • wymienić społeczne i polityczne skutki wielkiego kryzysu gospodarczego na świecie

2)wyjaśnia genezę faszyzmu i charakteryzuje faszystowskie Włochy; 3)charakteryzuje drogę Hitlera do władzy w Niemczech; 4)charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną III Rzeszy w latach trzydziestych; XL,3,4	Uczeń zna: • datę: 1922 • postać: Benita Mussoliniego Uczeń rozumie: • pojęcia: demagog, populizm, rządy autokratyczne / autorytarne, faszyzm, marsz czarnych koszul, marsz na Rzym, dyktator, wódz / duce Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny odejścia części państw europejskich od demokratycznego modelu władzy • wymienić główne założenia doktryny faszystowskiej	Uczeń zna: • daty: 1921, 1925 • postać: Giacomina Matteottiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Narodowa Partia Faszystowska (PNF), mactwa, państwo totalitarne, Wielka Rada Faszystowska • dlaczego faszysty po przejściu władzy wprowadzili program robót publicznych Uczeń potrafi: • scharakteryzować drogę Benita Mussoliniego do władzy • podać główne cele polityki włoskiej po przejściu władzy przez faszystów	Uczeń zna: • datę: 1923 • postać: Wiktora Emanuela III Uczeń rozumie: • pojęcia: Milicja Faszystowska, kultura / kultura / kultura / kultura Uczeń potrafi: • omówić politykę wewnętrzną faszystowskich Włoch • wyjaśnić, dlaczego faszystom zależało na tym, aby mieć wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży	Uczeń zna: • datę: 1929 Uczeń rozumie: • pojęcia: „ukradzione zwycięstwo”, pakt laterański, Państwo Watykańskie, eksterytorialność, konkordat Uczeń potrafi: • wyjaśnić, na czym polegał fenomen popularności i kultu Mussoliniego we Włoszech • przedstawić pozycję Kościoła katolickiego w państwie włoskim • scharakteryzować politykę faszystowskich Włoch względem Kościoła katolickiego	Uczeń zna: • postać: Gabriela d’Annunzio Uczeń potrafi: • zinterpretować wypowiedź Gabriela d’Annunzio o „ukradzionym (Włochom) zwycięstwie” • wymienić czynniki, które umożliwiły przejście władzy dyktatorom w Europie
1)wyjaśnia genezę powstania państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym 3)charakteryzuje drogę Hitlera do władzy	Uczeń zna: • daty: 1920, 1933 • postać: Adolfa Hitlera Uczeń rozumie: • pojęcia: Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotnicza (NSDAP), narodowy socjalizm, nazizm, rasizm,	Uczeń zna: • daty: 1919, 1923, 1925, 1926, 1929 • postać: Ericha Ludendorffa Uczeń rozumie: • pojęcia: Republika Weimarska, rewizja traktatu wersalskiego, hiperinflacja, reforma	Uczeń zna: • daty: 1934, 1935 • postaci: Gustava Stresemanna, Ernsta Röhma Uczeń rozumie: • pojęcia: Oddziały Szturmowe (SA), „nadludzie”, „rasa panów”, „przestrzeń	Uczeń zna: • datę: 1938 • postaci: Josepha Goebbelsa, Paula von Hindenburga Uczeń rozumie: • pojęcia: Hitlerjugend, Związek Niemieckich	Uczeń potrafi: • przedstawić model społeczeństwa i narodu, jaki propagowali naziści • rozstrzygnąć, czy istnieje związek między wzrostem popularności NSDAP

w Niemczech; 4)charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną III Rzeszy w latach trzydziestych; 5)porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy. XL,1,3,4,5	rasistowska koncepcja ras, III Rzesza, państwo totalitarne, kanclerz, Führer, antysemityzm, obozy koncentracyjne, Tajna Policja Państwowa / Gestapo, propaganda, indoktrynacja - na jakich działaniach włoskich faszystów wzorował się Hitler, organizując pucz w Monachium Uczeń potrafi: - wymienić cechy państwa totalitarnego na przykładzie III Rzeszy	walutowa, okupacja Zagłębia Ruhry, traktat w Locarno, Liga Narodów, pucz w Monachium, <i>Mein Kampf</i>, Oddziały Ochronne (SS) - o czym świadczyło przystąpienie Niemiec do Ligi Narodów Uczeń potrafi: - wyjaśnić, w jakich okolicznościach Adolf Hitler doszedł do władzy - omówić główne założenia ideologii nazistowskiej zawarte w <i>Mein Kampf</i>	życiowa”, Reichstag, delegalizacja, noc długich noży, ustawy norymberskie - wpływ problemów gospodarczych Republiki Weimarskiej na wzrost popularności partii prawicowych - jak Hitler wykorzystał politycznie podpalenie Reichstagu - przyczyny zorganizowania nocy długich noży Uczeń potrafi: - ocenić politykę kanclerza Gustava Stresemanna - przedstawić drogę Adolfa Hitlera do władzy	Dziewcząt, <i>gleichschaltung</i>, Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy, aryżacja, pogrom, „noc kryształowa” Uczeń potrafi: - opisać sytuację w Niemczech po Wielkiej Wojnie - omówić wpływ partii nazistowskiej na życie społeczne w Niemczech - omówić politykę nazistów wobec Żydów - przedstawić rolę propagandy w działaniach nazistów - wyjaśnić, dlaczego naziści kładli duży nacisk na wychowanie dzieci i młodzieży w duchu narodowego socjalizmu	w Niemczech a kryzysem gospodarczym, oraz uzasadnić odpowiedź
1)wyjaśnia genezę powstania państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie	Uczeń zna: - daty: 1922, 1924, 1939 - postacie: Józefa Stalina, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: Związek	Uczeń zna: - datę: 1921 - postacie: Aleksieja Stachanowa, Wiaczesława Mołotowa Uczeń rozumie:	Uczeń zna: - daty: 1930, 1932–1933, 1936 - postacie: Gienricha Jagody, Nikołaja Jeżowa, Aleksandra Sołżenicyna, Siergieja Kirowa	Uczeń zna: - daty: 1934, 1935, 23 VIII 1939 - postacie: Michaiła Tuchaczewskiego, Iwana Majskiego Uczeń rozumie:	Uczeń zna: - postać: Andrieja Wyszyńskiego Uczeń rozumie: - pojęcie: „człowiek sowiecki”

międzywojennym; 5)porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy. XL,1,5	Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS), komunista, Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych (NKWD), kolektywizacja rolnictwa, sowchozy, kołchozy, kułak / „wróg ludu”, Wielki Głód Uczeń potrafi: • scharakteryzować ustrój ZSRS	• pojęcia: walka klasowa, Czeka / policja polityczna, Państwowy Zarząd Polityczny (GPU), komunizm wojenny, dekret o ziemi, nacjonalizacja, Nowa Polityka Ekonomiczna (NEP), gospodarka komunistyczna, upaństwowienie środków produkcji, gospodarka planowa • czym charakteryzowała się gospodarka komunistyczna • dlaczego wielki nacisk kładziono na rozwój przemysłu ciężkiego, w tym zbrojeniowego Uczeń potrafi: • porównać politykę gospodarczą państwa radzieckiego w okresie komunizmu wojennego i NEP-u • wyjaśnić, dlaczego Józef Stalin zwalczał Lwa Trockiego, oraz w jaki sposób go pokonał	Uczeń rozumie: • pojęcia: Rada Komisarzy Ludowych, Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików) –WKP(b), wielka czystka, procesy pokazowe, łagry, Gułag / Główny Zarząd Poprawczych Obozów, Archipelag Gułag • jaką rolę pełnił Gułag • pretekst, który posłużył Stalinowi do rozpoczęcia wielkiej czystki • cel, któremu służyły procesy pokazowe • dlaczego kolektywizacja rolnictwa doprowadziła do śmierci milionów ludzi • przyczyny Wielkiego Głodu na Ukrainie Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego polityka gospodarcza ZSRS po dojściu Józefa Stalina do	• pojęcia: pieriedyszka, propaganda, ruch stachanowski, inwigilacja, paszporty wewnętrzne, indoktrynacja ideologiczna, ateizacja społeczeństwa, socrealizm, dwustronne układy, układ o nieagresji, pakt Ribbentrop–Mołotow • cele ruchu stachanowskiego • dlaczego władze ZSRS walczyły z Cerkwią prawosławną Uczeń potrafi: • omówić politykę zagraniczną ZSRS • wymienić elementy polityki komunistów, które wskazują, że ZSRS był państwem totalitarnym • wymienić postanowienia układu o nieagresji między ZSRS i III Rzeszą • wymienić główne cechy socrealizmu	Uczeń potrafi: • opisać zmiany w życiu społecznym i gospodarczym w ZSRS w latach 1922–1939 • ocenić działalność Feliksa Dzierżyńskiego w ZSRS
---	--	--	---	---	--

			władzy spotykała się z negatywnym nastawieniem społeczeństwa omówić politykę władz sowieckich wobec chłopów ukraińskich w latach 1932–1933	wyjaśnić sposoby walki z konkurentami politycznymi, które stosował Stalin	
1) przedstawia ideologiczne, polityczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia wpływ polityki hitlerowskich Niemiec na rozbijanie systemu wersalskiego; 3) charakteryzuje politykę <i>appeasementu</i>; 4) wyjaśnia genezę paktu Ribbentrop-Mołotow i przedstawia jego postanowienia. XLV, 1,2,3,4,	Uczeń zna: - daty: III 1938, IX 1938, 23 VIII 1939 - postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Neville’a Chamberlaina, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa Uczeń rozumie: - pojęcia: Wehrmacht, Linia Maginota, polityka <i>appeasementu</i>, Anschluss, konferencja w Monachium, Kraj Sudecki, układ monachijski, rozbiór Czechosłowacji, niemiecko-sowiecki układ o nieagresji, pakt Ribbentrop-Mołotow, tajny protokół, upadek systemu wersalskiego, eksterytorialna autostrada, Wolne Miasto Gdańsk	Uczeń zna: - daty: 1936, III 1938, IX 1938, III 1939 - postać: Édouarda Daladiera Uczeń rozumie: - pojęcia: remilitaryzacja Nadrenii, Zaolzie, Protektorat Czech i Moraw, Ruś Zakarpacka, Słowacja Uczeń potrafi: - przedstawić, jak doszło do zaboru Austrii przez III Rzeszę - wyjaśnić, jak doszło do rozbioru Czechosłowacji - omówić postanowienia zawarte w tajnym protokole paktu Ribbentrop-Mołotow - wyjaśnić, na czym polegała polityka <i>appeasementu</i> prowadzona przez mocarstwa zachodnie	Uczeń zna: - datę: 1937 Uczeń rozumie: - pojęcia: oś Berlin–Rzym, pakt antykominternowski, oś Berlin–Rzym–Tokio, pakt stalowy Uczeń potrafi: - omówić znaczenie osi Berlin–Rzym–Tokio dla polityki międzynarodowej - wskazać na mapie główne punkty zapalne europejskiej polityki w latach 1933–1939	Uczeń zna: - daty: 1931, 1933 - postać: cesarza Hirohito Uczeń potrafi: - wymienić wydarzenia, które w drugiej połowie lat 30. mogły świadczyć o tym, że świat podąża w kierunku nowej wojny	Uczeń zna: - postacie: Konrada Henleina, Edvarda Beneša Uczeń potrafi: - scharakteryzować ekspansywną politykę III Rzeszy w latach 30. XX w.

	Uczeń potrafi: - wymienić uczestników i przedstawić postanowienia konferencji w Monachium - wymienić żądania III Rzeszy wysuwane pod adresem Polski				
5)rozpoznaje dorobek okresu międzywojennego w dziedzinie kultury, nauki XXXIX,5.	Uczeń zna: - postacie: Henry’ego Forda, Aleksandra Fleminga, Ludwika Hirszfelda, Alberta Einsteina, Irène Joliot-Curie, Jeana Frédérica Joliot-Curie, Tomasza Manna, Alberta Camusa, Michała Bułhakowa, Salvadora Dalego Uczeń rozumie: - pojęcia: laicyzacja, konsumpcjonizm, kryzys wartości, relatywizm moralny, masowa produkcja, międzykontynentalne linie pasażerskie, transatlantyki, radar, elektryfikacja, hydroelektrownie, radioodbiorniki, telewizja, insulina, antybiotyk, penicylina, grupy krwi, przetaczanie krwi, kino,	Uczeń zna: - daty: 1928 - postacie: Bertolta Brechta, Władimira Majakowskiego, George’a Gershwin, Jaroslava Haška, Ericha Marii Remarque’a Uczeń rozumie: - pojęcia: zeppelin, sonary aktywne, teoria kwantowa, sztuczna promieniotwórczość, modernizm, Bauhaus, jazz, kultura masowa - wpływ Wielkiej Wojny na kulturę - dlaczego jazz zdobył popularność Uczeń potrafi: - przedstawić zmiany, które zaszły w medycynie w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń zna: - daty: 1927 - postacie: Coco Chanel, Charliego Chaplina, Poli Negri, Greta Garbo, Marleny Dietrich, Charlesa Lindbergha, Borysa Pasternaka, Siergieja Prokofiewa Uczeń rozumie: - pojęcia: kubizm, ekspresjonizm, futurizm, abstrakcjonizm, konstruktywizm, dadaizm, surrealizm, stolica mody, muzyka symfoniczna - wpływ emancypacji kobiet na zmiany w modzie Uczeń potrafi: - omówić zmiany w modzie dwudziestolecia międzywojennego	Uczeń zna: - daty: 1937 - postacie: Freda Astaire’a, Tamary Łempickiej, Zygmunta Freuda, Igora Strawińskiego Uczeń potrafi: - omówić wpływ rozwoju radia i telewizji na przekaz informacji w dwudziestoleciu międzywojennym - opisać wpływ kultury masowej na życie społeczne - przedstawić przemiany zachodzące w kinematografii w latach 20. i 30. XX w. - wymienić kierunek w architekturze, który dominował w dwudziestoleciu międzywojennym,	Uczeń zna: - postacie: Izaaka Babla, Béli Bartóka Uczeń potrafi: - wyjaśnić, na czym polegał wpływ nowych technologii – fotografii i filmu – na rozwój sztuki awangardowej

	komiksy Uczeń potrafi: • omówić rozwój nowych środków transportu w dwudziestoleciu międzywojennym • wymienić główne osiągnięcia nauki i techniki w dwudziestoleciu międzywojennym		• wymienić nowe kierunki w sztuce dwudziestolecia międzywojennego i ich twórców	i go scharakteryzować	
II Rzeczpospolita					
r. 1) analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do małej konstytucji z 1919 r.); 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski; XLI, 1, 2	Uczeń zna: • datę: 11 XI 1918 • postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfatego, Wincentego Witosa • ojców i matki polskiej niepodległości Uczeń rozumie: • pojęcia: Rada Regencyjna, manifest, polskie ośrodki lokalnej władzy, Komitet Narodowy Polski (KNP), powstanie wielkopolskie, rząd koalicyjny Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • daty: 10 XI 1918, 17 XI 1918, 22 XI 1918 • postacie: Jędrzeja Moraczewskiego, Aleksandry Szczerbińskiej (Piłsudskiej) • kompetencje Tymczasowego Naczelnika Państwa Uczeń rozumie: • pojęcia: Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego, Polska Komisja Likwidacyjna, Orlęta Lwowskie, pierwszy polski centralny ośrodek władzy, Tymczasowy Naczelnik Państwa	Uczeń zna: • daty: 1 XI 1918, 7 XI 1918, 27 XII 1918 • postacie: Franciszka Ratajczaka, Józefa Dowbora-Muśnickiego, Herberta Hoovera Uczeń rozumie: • pojęcia: Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, dwuwładza, Naczelna Rada Ludowa • dlaczego doszło do walk na terenie Galicji Wschodniej Uczeń potrafi: • omówić wizję Polski opisaną w	Uczeń zna: • datę: I 1919 Uczeń rozumie: • dlaczego Józef Piłsudski uznał, że mimo różnicy poglądów powinien się porozumieć z Romanem Dmowskim Uczeń potrafi: • wyjaśnić cel wysłania przez Józefa Piłsudskiego telegramu informującego o powstaniu państwa polskiego do państw ententy • wyjaśnić, jakie korzyści w polityce wewnętrznej	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do odrodzenia się państwa polskiego • omówić rolę Orląt Lwowskich w walce o Lwów

	• wyjaśnić okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego • wyjaśnić, dlaczego 11 XI 1918 r. uznano za początek II Rzeczypospolitej	Uczeń potrafi: • opisać proces kształtowania się lokalnych ośrodków polskich władz przed 11 XI 1918 r. • przedstawić proces powstawania polskich władz centralnych • przedstawić program reform rządu Jędrzeja Moraczewskiego	manifeście Tymczasowego Rządu Republiki Polskiej • omówić rolę Komitetu Narodowego Polskiego w procesie tworzenia się niepodległego państwa polskiego • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki powstania wielkopolskiego	i zagranicznej przyniosło objęcie funkcji premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego • scharakteryzować udział Józefa Piłsudskiego w kształtowaniu się niepodległego państwa polskiego	
2)przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski; 3)charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami, z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich i plebiscytów; XLI,2,3	Uczeń zna: • daty: 1919, 1920, 1921 • postać: Wojciecha Korfańtego • rezultaty plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu, Górnym Śląsku • przyczyny wybuchu powstań śląskich Uczeń rozumie: • pojęcia: traktat wersalski, plebiscyty, Warmia, Mazury, Powiśle, pierwsze powstanie śląskie, strajk, drugie powstanie śląskie, Górny Śląsk, trzecie powstanie śląskie Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • daty: II 1920, VII 1920 • postać: Józefa Hallera Uczeń rozumie: • pojęcia: Pomorze Wschodnie, zaślubiny z morzem • przyczyny różnicy w opiniach Francji i Wielkiej Brytanii na temat przyszłości Górnego Śląska po Wielkiej Wojnie • sytuację społeczno-gospodarczą na Górnym Śląsku • znaczenie Górnego Śląska dla gospodarki polskiej i niemieckiej Uczeń potrafi: • scharakteryzować	Uczeń zna: • daty: VIII 1919, VIII 1920, III 1921, V–VII 1921 • postać: Stanisława Szeptyckiego Uczeń rozumie: • pojęcia: komisarz plebiscytowy, komisariaty plebiscytowe, wojska alianckie, rejencja opolska, bitwa o Górę św. Anny, Rada Ligi Narodów, pociągi pancerne Uczeń potrafi: • wskazać na mapie zasięg działań zbrojnych w czasie	Uczeń zna: • postać: Władysława Grabskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Księstwo Cieszyńskie, Rada Ambasadorów, Spisz, Orawa, konferencja w Spa	Uczeń potrafi: • omówić proces kształtowania się granic między Polską a Niemcami i Czechosłowacją po Wielkiej Wojnie • ocenić skuteczność działań polskich władz państwowych w sprawie plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku • ocenić wpływ powstań śląskich na przebieg granicy z Niemcami

	• przedstawić postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące granic Polski • wskazać na mapie obszary, na których zgodnie z postanowieniami traktatu wersalskiego miały się odbyć plebiscyty • wymienić przyczyny i konsekwencje trzech powstań śląskich	stanowisko Francji i Wielkiej Brytanii wobec terenów spornych między Polską i Niemcami na konferencji w Paryżu • wyjaśnić, dlaczego zorganizowano symboliczne zaślubiny Polski z morzem • wyjaśnić, w jakiej sytuacji międzynarodowej znajdowała się Polska, gdy odbywał się plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu • omówić rezultat plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu	trzech powstań śląskich • przedstawić rolę Wojciecha Korfańskiego w działaniach mających na celu przyłączenie do Polski Górnego Śląska • omówić wyniki plebiscytu na Górnym Śląsku i decyzje Rady Ligi Narodów o podziale Górnego Śląska • wskazać na mapie przebieg granicy polsko-niemieckiej na Górnym Śląsku		
4)charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej; 5)porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej. XLI, 4,5	Uczeń zna: • daty: 1920, 1921 • postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Rosja bolszewicka, Bitwa Warszawska, pokój ryski, II Rzeczpospolita Uczeń potrafi: • omówić postanowienia traktatu ryskiego • wskazać na mapie przebieg granicy	Uczeń zna: • daty: XI 1918, IV 1920, 13–25 VIII 1920 • postacie: George’a Curzona, Józefa Hallera Uczeń rozumie: • pojęcia: antyrosyjskie przedmurze, wyprawa kijowska, Cud nad Wisłą, linia Curzona • dlaczego Bitwa Warszawska została nazwana przez endecję Cudem nad Wisłą	Uczeń zna: • daty: X 1920, 18 III 1921 • postacie: Lucjana Żeligowskiego, Siemiona Budionnego, Michaiła Tuchaczewskiego, Ignacego Skorupki Uczeń rozumie: • pojęcia: Armia Ochotnicza, wojna ojczyzniana, ład wersalsko-ryski, „bunt”	Uczeń zna: • datę: 1922 • postacie: Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Tadeusza Rozwadowskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski, obrona Zadwórze – polskie Termopile, „państwo znikąd”	Uczeń potrafi: • scharakteryzować proces formowania wschodniej granicy II Rzeczypospolitej • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Piłsudski dążył do zdobycia Wilna z osobistych pobudek, oraz uzasadnić odpowiedź

	wschodniej II Rzeczypospolitej ustalonej na mocy traktatu ryskiego	Uczeń potrafi: - opisać przebieg wojny polsko-bolszewickiej - wyjaśnić znaczenie wyprawy kijowskiej dla przebiegu wojny polsko-bolszewickiej - wskazać na mapie przebieg tzw. linii Curzona i wyjaśnić, jak została ona wytyczona	Żeligowskiego Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jak postawa księdza Ignacego Skorupki wpłynęła na polskich żołnierzy w czasie bitwy pod Ossowem - wyjaśnić, w jakich okolicznościach do Polski została przyłączona Wileńszczyzna - wyjaśnić, jaki wpływ na relacje polsko-litewskie wywarły działania gen. Lucjana Żeligowskiego	- dla czego obrona Zadwórze jest nazywana polskimi Termopilami Uczeń potrafi: - wyjaśnić, w jakim celu utworzono Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski w Białymstoku - scharakteryzować ostateczny przebieg granic II Rzeczypospolitej (stan z 1922 r.) - wymienić państwa, z którymi graniczyła II Rzeczypospolita, i wyjaśnić, z którymi z nich Polska miała przyjazne stosunki - porównać kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej	
1)charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r., XLI,1	Uczeń zna: - daty: 1918, 17 III 1921, 1922 - postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Gabriela Narutowicza Uczeń rozumie: - pojęcia: Sejm Ustawodawczy, Tymczasowy Naczelnik	Uczeń zna: - daty: 26 I 1919, 20 II 1919 - postać: Stanisława Wojciechowskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: mandat poselski, jednoizbowy sejm, mała konstytucja, Komisja Konstytucyjna,	Uczeń zna: - daty: 9 XII 1922, 16 XII 1922 - postacie: Władysława Grabskiego, Wincentego Witosa, Władysława Sikorskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: Stronnictwo	Uczeń zna: - datę: V 1923 - postacie: Maurycego Zamoyskiego, Eligiusza Niewiadomskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: pakt lanckoroński, rząd Chjeno-Piasta, rząd fachowców	Uczeń potrafi: scharakteryzować życie parlamentarne II Rzeczypospolitej w pierwszych latach jej istnienia

	Państwa, ordynacja wyborcza, wybory pięcioprzymiotnikowe: równe, powszechne, tajne, proporcjonalne, bezpośrednie, prawa wyborcze kobiet, Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa, władza ustawodawcza, władza wykonawcza, władza sądownicza, prezydent, sejm, senat, kadencja, inicjatywa ustawodawcza, projekty ustaw Uczeń potrafi: - wymienić najważniejsze prawa i obowiązki obywateli II Rzeczypospolitej zapisane w konstytucji marcowej - wymienić organy władzy państwowej w świetle konstytucji marcowej	Zgromadzenie Narodowe, marszałek Polski, odpowiedzialność parlamentarna, wotum nieufności, zaprzysiężenie, mord polityczny, reforma skarbową i walutową, kryzys finansowy Uczeń potrafi: - omówić ordynację wyborczą do Sejmu Ustawodawczego - wyjaśnić, na jakich zasadach opierał się ustrój II Rzeczypospolitej w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości - wymienić uprawnienia, które przysługiwały Naczelnikowi Państwa - omówić znaczenie małej konstytucji dla ustroju II Rzeczypospolitej	Chrześcijańsko-Narodowe (chadecja), blok polityczny, Chrześcijański Związek Jedności Narodowej (Chjena), PSL-Piast, PPS, PSL-Wyzwolenie, Związek Proletariatu Miast i Wsi, hiperinflacja - dłaczego Józef Piłsudski nie chciał kandydować na stanowisko prezydenta Rzeczypospolitej - przyczyny ataków politycznych na Gabriela Narutowicza Uczeń potrafi: - porównać kompetencje Tymczasowego Naczelnika Państwa i Naczelnika Państwa - wyjaśnić, jakie kwestie wywoływały najczęściej sporów w trakcie pracy Komisji Konstytucyjnej - przedstawić ustrój	Uczeń potrafi: - wyjaśnić okoliczności, w których został zamordowany pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Gabriel Narutowicz - wyjaśnić, jakie czynniki wpłynęły na wybór Stanisława Wojciechowskiego na prezydenta - wyjaśnić cel zawarcia paktu lanckorońskiego - wyjaśnić zadania, które stanęły przed rządem fachowców powołanym w 1924 r.	
--	--	---	--	--	--

			Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej wymienić najważniejsze partie i ugrupowania kandydujące do sejmu w listopadzie 1922 r. i scharakteryzować ich programy		
2)wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe (nowela sierpniowa, konstytucja kwietniowa z 1935 r.); 3)charakteryzuje życie polityczne w Polsce w czasie rządów sanacyjnych; XLII,2,3	Uczeń zna: - daty: 1926, 1935 - postacie: Józefa Piłsudskiego, Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Mościckiego, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfatego, Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Hallera Uczeń rozumie: - pojęcia: kryzys demokracji parlamentarnej, piłsudczycy, zamach stanu, przewrót majowy, bratobójcza walka, emigracja, konstytucja kwietniowa Uczeń potrafi: - wymienić przyczyny przewrotu majowego	Uczeń zna: - daty: XI 1925, 12–15 V 1926, VIII 1926, 23 IV 1935 - postacie: Lucjana Żeligowskiego, Macieja Rataja, Kazimierza Bartla, Edwarda Rydza-Śmigłego Uczeń rozumie: - pojęcia: partyjniactwo, rząd koalicji Chjeno-Piasta, zamaskowana dyktatura, nowela sierpniowa, Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych (GISZ), sanacja – nieformalny obóz polityczny, opozycja, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR), pułkownicy, fałszerstwa wyborcze,	Uczeń zna: - daty: 1930, 12 V 1935 - postacie: Józefa Malczewskiego, Tadeusza Rozwadowskiego, Walerego Sławka Uczeń rozumie: - pojęcia: Centrolew, proces brzeski, „cuda nad urną”, wybory brzeskie, brutalizacja życia politycznego, obóz odosobnienia dla więźniów politycznych w Berezie Kartuskiej, cenzura przewencyjna, odpowiedzialność przed Bogiem i historią, dekompozycja obozu piłsudczyków,	Uczeń zna: - daty: 1936, 1937 - postacie: Włodzimierza Zagórskiego, Kazimierza Bagińskiego, Adama Ciołkosza, Hermana Liebermana, Adama Koca Uczeń rozumie: - pojęcia: Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Obóz Zjednoczenia Narodowego – tzw. Ozon Uczeń potrafi: - scharakteryzować dekompozycję obozu sanacji po śmierci Piłsudskiego - omówić proces konsolidacji	Uczeń zna: - postacie: Bronisława Pierackiego, Kazimierza Świtalskiego Uczeń potrafi: - zabrać głos w dyskusji: „Józef Piłsudski – wzór cnót patriotycznych, genialny wódz i mąż stanu czy bezwzględny autokrata?”

	wymienić zasady ustrojowe państwa zawarte w konstytucji kwietniowej	bezwzględna większość, legalizacja rządów autokratycznych - dłaczego PPS poparła przewrót majowy Uczeń potrafi: - wskazać przyczyny wycofania się Józefa Piłsudskiego z życia politycznego - wymienić postanowienia zawarte w noweli sierpniowej - scharakteryzować ustrój Rzeczypospolitej w świetle konstytucji kwietniowej	reelekcja, obóz belwederski Uczeń potrafi: - wyjaśnić, w jakim celu Piłsudski wskazał Ignacego Mościckiego jako kandydata na prezydenta - omówić politykę wewnętrzną obozu sanacji po przewrocie majowym - wymienić partie, które utworzyły Centrolew - wskazać działania sanacji, które podczas wyborów brzeskich świadczyły o autorytarnym charakterze władzy w Polsce	opozycji w latach 30. XX w.	
1)charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń, uwzględniając zaborowe „dziedzictwo”; 2)charakteryzuje strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej, uwzględniając jego wielonarodowy, wielokulturowy i wieloreligijny charakter;	Uczeń zna: - daty: 1922, 1924, 1937–1939 - postacie: Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: port w Gdyni, reforma skarbową, reforma walutowa,	Uczeń zna: - datę: 1928 - postać: Tadeusza Wendy Uczeń rozumie: - pojęcia: Polska A, Polska B, oceaniczna linia pasażerska, tabor kolejowy, Polskie Koleje Państwowe, Polskie Linie Lotnicze	Uczeń zna: - daty: 1926–1933 Uczeń rozumie: - pojęcia: magistrala węglowa, zrównoważenie budżetu, stabilność waluty, zacofanie kultury rolnej, przeludnienie wsi, struktura	Uczeń zna: - postacie: Tadeusza Hołówki, Bronisława Pierackiego Uczeń rozumie: - pojęcia: getto ławkowe, <i>numerus clausus</i>, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), pacyfikacje	Uczeń zna: - postać: Henryka Józefowskiego Uczeń rozumie: - pojęcie: jidysz, asymilacja, polonizacja Uczeń potrafi: - przedstawić główne problemy

3)omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich; 4)charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej XLIII,1,2,3,4	złoty polski, marka polska, hiperinflacja, Centralny Okręg Przemysłowy (COP), widły rzek Wisły i Sanu Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego budowa portu w Gdyni była dla Polski koniecznością • wymienić główne działania i decyzje gospodarcze Władysława Grabskiego i Eugeniusa Kwiatkowskiego	LOT, wojna celna z Niemcami, ogólnoświatowy kryzys gospodarczy, bezrobocie, zadłużenie państwa, zapomogi, 4-letni plan inwestycyjny, mniejszości narodowe, państwo wielonarodowe • przyczyny lokalizacji COP Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego umownie kraj dzielono na Polskę A i Polskę B oraz wskazać granicę między tymi strefami • wyjaśnić, dlaczego sejm przyznał nadzwyczajne uprawnienia rządowi kierowanemu przez Władysława Grabskiego • wymienić problemy gospodarcze i społeczne, które były spuścizną zaborów i rezultatem Wielkiej Wojny oraz wojny z bolszewikami • omówić rozwój transportu w II Rzeczypospolitej • scharakteryzować	zatrudnienia, urbanizacja, syjoniści, nastroje antysemityczne, deflacja, strajk chłopski, lukstorpada, głód ziemi • dlaczego w ramach COP rozwijano przemysł zbrojeniowy • dlaczego wielki kryzys gospodarczy trwał w Polsce dłużej niż w Europie Zachodniej Uczeń potrafi: • omówić przebieg wielkiego kryzysu gospodarczego w Polsce • opisać działania państwa służące walce z wielkim kryzysem gospodarczym • wymienić gałęzie przemysłu rozwijane w II Rzeczypospolitej po 1935 r. oraz ośrodki przemysłowe powstałe w jej granicach • wskazać na mapie ośrodki gospodarcze	ukraińskich wsi, 15-letni plan rozbudowy Polski Uczeń potrafi: • omówić etapy planu 15-letniego • omówić strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej • omówić reformy i inwestycje gospodarcze podejmowane przez państwo polskie w okresie dwudziestolecia międzywojennego • ocenić zróżnicowanie poziomu urbanizacji na obszarze Polski i omówić jego przyczyny • wyjaśnić, jakie znaczenie dla polskiej gospodarki miały działania Władysława Grabskiego i Eugeniusza Kwiatkowskiego	gospodarcze Polski w latach 1918–1939 • rozstrzygnąć, czy słusznie złoty polski uznano za jedną z najbardziej stabilnych walut międzywojennej Europy, oraz uzasadnić odpowiedź • opisać pozycję mniejszości narodowych w społeczeństwie polskim na przykładzie Żydów i Ukraińców
---	---	--	---	--	--

		strukturę społeczną II Rzeczypospolitej wskazać na mapie obszar COP	i inwestycje powstałe na obszarze COP		
1)rozpoznaje osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki z okresu II Rzeczypospolitej oraz ich twórców; XLIV,1	Uczeń zna: - datę: 1924 - postacie: Władysława Stanisława Reymonta, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Stefana Żeromskiego, Marii Dąbrowskiej, Marii Kuncewiczowej, Jana Lechonia, Jarosława Iwaszkiewicza, Kazimierza Wierzyńskiego, Antoniego Słonimskiego, Juliana Tuwima, Brunona Schulza, Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Bolesława Leśmiana Uczeń rozumie: - pojęcia: Literacka Nagroda Nobla, Skamander Uczeń potrafi: - scharakteryzować główne nurty w literaturze polskiej dwudziestolecia	Uczeń zna: - datę: 1932 - postacie: Stefana Banacha, Hugona Steinhausa, Mariana Rejewskiego, Henryka Żygalskiego, Jerzego Różyckiego, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Kazimierza Iłakowiczówny, Zuzanny Ginczanki, Uczeń rozumie: - pojęcia: analfabetyzm, lwowska szkoła matematyczna, kryptolog, Enigma - rozumie przyczyny zróżnicowania poziomu analfabetyzmu w Polsce dwudziestolecia międzywojennego Uczeń potrafi: - wymienić twórców lwowskiej szkoły matematycznej - wyjaśnić, na czym polegało najważniejsze osiągnięcie polskich	Uczeń zna: - daty: 1928, 1932 - postacie: Marii Skłodowskiej-Curie, Rudolfa Weigla, Tadeusza Makowskiego, Jan Cybisa, Władysława Strzemińskiego, Władysława Waliszewskiego, Mariana Bohusza-Szyski, Mai Berezowskiej, Franciszka Xawerego Dunikowskiego, Melchiora Wańkowicza, Tadeusza Boya-Żeleńskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: tyfus płamisty, Akademia Górnicza, Szkoła Główna Handlowa, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, ekspresjonizm, koloryzm, malarstwo abstrakcyjne	Uczeń zna: - daty: 1927, 1935 - postacie: Stanisława Pigonia, Władysława Konopczyńskiego, Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza Uczeń rozumie: - pojęcia: modernizm, pianistyczne konkursy chopinowskie, konkursy skrzypcowe im. Henryka Wieniawskiego, Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich, Instytut Radowy w Warszawie Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jaki wkład w otwarcie Instytutu Radowego w Warszawie miała Maria Skłodowska-Curie	Uczeń zna: postać: Tadeusza Dołęgi-Mostowicza

	międzywojennego i jej reprezentantów	kryptologów	Uczeń potrafi: - wymienić uczelnie wyższe w II Rzeczypospolitej - omówić osiągnięcia medyczne Rudolfa Weigla - wymienić kierunki w sztuce polskiej okresu dwudziestolecia międzywojennego i ich przedstawicieli		
II wojna światowa					
1)charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2)wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; 3)charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, w tym: Westerplatte, Poczty Polskiej, Mokrej, Wizny, bitwy nad Bzurą, Warszawy, Kocka i zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, w tym w: Wieluniu, Bydgoszczy, Katowicach, Grodnie; 4)przedstawia podział ziem polskich między okupantów;	Uczeń zna: - daty: 23 VIII 1939, 1 IX 1939, 9–22 IX 1939, 17 IX 1939, 2–6 X 1939 - postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Władysława Kutrzeby, Franciszka Kleberga - żądania III Rzeszy wobec Polski - treść tajnego protokołu do paktu Ribbentrop–Mołotow - główne etapy kampanii polskiej 1939 r. Uczeń rozumie: - pojęcia: pakt	Uczeń zna: - daty: 5 V 1939, 1–7 IX 1939, 28 IX 1939, 17/18 IX 1939 - postacie: Józefa Becka, Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Ignacego Mościckiego, Stefana Starzyńskiego - treść przemówienia ministra Józefa Becka w sejmie 5 V 1939 r. - sytuację międzynarodową, która doprowadziła do wybuchu II wojny światowej - przykłady bohaterskiej postawy Polaków w czasie wojny obronnej 1939 r., z uwzględnieniem	Uczeń zna: - daty: 31 III 1939, 25 VIII 1939, 3 IX 1939 - postacie: gen. Kazimierza Sosnkowskiego, gen. Władysława Andersa - przyczyny porażki Polski w 1939 r. Uczeń rozumie: - pojęcia: deklaracja o niestosowaniu przemocy, brytyjskie i francuskie gwarancje wojskowe, „Fall Weiss” - dłaczego przestała być realna koncepcja polityki zagranicznej zwana „polityką	Uczeń zna: - daty: 1–2 IX 1939, 8–10 IX 1939 - postać: Władysława Raginisa, - przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu Uczeń rozumie: - pojęcia: obrona Lwowa, obrona Grodna, bitwa pod Mokrą, bitwa pod Wizną, Korpus Obrony Pogranicza, zbrodnie w Wieluniu, Bydgoszczy, Katowicach, Grodnie	Uczeń zna: - postacie: Dęba-Biernackiego, Juliana Filipowicza, Stanisława Dąbka Uczeń potrafi: - scharakteryzować postawy polskiego społeczeństwa wobec agresji niemieckiej i sowieckiej

wskazuje przykłady współpracy między nimi; 5)wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; 6)wyjaśnia przyczyny przegrania przez Polskę wojny obronnej. XLVI, 1,2,3,4,5,6	Ribbentrop–Mołotow, Wolne Miasto Gdańsk, eksterytorialna autostrada, wojna błyskawiczna – Blitzkrieg, obrona Warszawy, bitwa nad Bzurą, bitwa pod Kockiem, Wehrmacht, wojna totalna, Generalne Gubernatorstwo • konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow • znaczenie sojuszu zawartego przez Wielką Brytanię i Francję z Polską Uczeń potrafi: • omówić najważniejsze etapy kampanii polskiej 1939 r. • przedstawić przyczyny klęski Rzeczypospolitej w kampanii polskiej 1939 r. • wskazać na mapie zmiany terytorialne wprowadzone po podpisaniu drugiego paktu Ribbentrop–Mołotow	własnego regionu • podział ziem polskich między III Rzeszę i ZSRS w następstwie drugiego paktu Ribbentrop–Mołotow Uczeń rozumie: • pojęcia: drugi pakt Ribbentrop–Mołotow – traktat o granicach i przyjaźni między III Rzeszą i ZSRS, bitwa graniczna, obrona Poczty Polskiej, Wojskowa Składnica Tranzytowa na Westerplatte • dlaczego Polska odrzuciła żądania III Rzeszy • przyczyny poddania się przez obrońców Westerplatte • dlaczego prezydent Ignacy Mościcki i naczelny wódz Edward Rydz-Śmigły opuścili kraj i udali się do Rumunii Uczeń potrafi: • przedstawić stosunek sił na froncie polskim we wrześniu 1939 r. • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew	równowagi” • przyczyny wypowiedzenia Polsce przez III Rzeszę deklaracji o niestosowaniu przemocy z 1934 r. • na czym polegał Blitzkriegu • znaczenie dla Polaków wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię Uczeń potrafi: • omówić sytuację międzynarodową Polski przed wybuchem II wojny światowej • wyjaśnić znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie	• dlaczego marszałek Edward Rydz-Śmigły wydał rozkaz, by Wojsko Polskie unikało starć z Armią Czerwoną Uczeń potrafi: • omówić niemieckie i sowieckie zbrodnie w czasie kampanii polskiej, z uwzględnieniem własnego regionu • omówić straty polskie w kampanii 1939 r. • wyjaśnić, dlaczego bitwę pod Wizną nazwano polskimi Termopilami	
--	---	--	--	---	--

		kampanii polskiej 1939 r.			
1)charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2)sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 3)charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy; 4)wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; XLVII,1,2,3,4	Uczeń zna: • daty: 1939–1940, IV 1940, V 1940, VIII–X 1940, 22 VI 1941, 7 XII 1941 • postacie: Zygmunta Bohusza-Szyski, Winstona Churchilla, Stanisława Kopańskiego, Franklina Delano Roosevelta • państwa zaatakowane przez III Rzeszę, Włochy oraz ZSRS w latach 1939–1941 • starcia zbrojne w latach 1940–1941, w których uczestniczyli polscy żołnierze Uczeń rozumie: • pojęcia: dziwna wojna, aneksja, bitwa powietrzna o Wielką Brytanię, myśliwce, bombowce, Dywizjon 303, desant, Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich, Wielka Koalicja, alianci, front wschodni, kontruderzenie, baza Pearl Harbour, front dalekowschodni • znaczenie przystąpienia USA do II wojny	Uczeń zna: • datę: VI 1940 • postać: Philippe’a Pétaina Uczeń rozumie: • pojęcia: Samodzielna Brygada Strzelców Podhalańskich, Linia Maginota, „Fall Gelb”, rząd Vichy, Dywizjon 300 i 301 • znaczenie Narwiku dla prowadzenia działań zbrojnych przez III Rzeszę • znaczenie klęski Niemców w bitwie powietrznej o Wielką Brytanię dla dalszych losów wojny Uczeń potrafi: • opisać potencjał militarny Francji i jej sprzymierzeńców w maju 1940 r. • wskazać na mapie miejsca bitew, przebieg działań zbrojnych w latach 1939–1941 • porównać siły militarne ZSRS oraz Niemiec i ich sojuszników w czerwcu 1941 r.	Uczeń zna: • daty: XI 1939 – III 1940, IX 1940 • postacie: Carla Gustafa Mannerheima, Erwina Rommla • główne postanowienia paktu trzech Uczeń rozumie: • pojęcia: wojna zimowa, systemy radarowe, Enigma, oś Rzym–Berlin–Tokio, pakt trzech, izolacjonizm, Lend-Lease Act, bitwa o Atlantyk, „Barbarossa” • dlaczego wojska fińskie miały przewagę nad wojskami ZSRS w wojnie zimowej • na czym polegały trudności podczas walk w Afryce w latach 1940–1941 Uczeń potrafi: • scharakteryzować napaść ZSRS na Finlandię	Uczeń zna: • daty: III 1941, IV 1941 • postacie: Ericha von Mansteina, Piotra II, Czang Kaj-szeka • państwa, które uczestniczyły w agresji na ZSRS Uczeń rozumie: • pojęcia: „Lew morski”, rozbiór Jugosławii, Niezależne Państwo Chorwackie (NDH), Kriegsmarine, alianckie konwoje • przyczyny rozbioru Jugosławii Uczeń potrafi: • scharakteryzować agresję i aneksje, których dokonały oba totalitarne mocarstwa w latach 1939–1941 • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozbioru Jugosławii • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozgromienia Sowietów w pierwszym etapie	Uczeń rozumie • pojęcie: ruch America First • dlaczego społeczeństwo USA nie chciało się angażować w działania na kontynencie europejskim

	światowej Uczeń potrafi: • przedstawić główne etapy działań zbrojnych w Europie Zachodniej w latach 1939–1941 • wyjaśnić, czym się charakteryzowała dziwna wojna • wyjaśnić, w jakich okolicznościach USA przystąpiły do II wojny światowej • omówić udział żołnierzy polskich w walkach o Narwik, Tobruk, w bitwie powietrznej o Wielką Brytanię, bitwie o Atlantyk		• opisać sytuację republik bałtyckich w 1940 r. • omówić znaczenie paktu trzech dla sytuacji na frontach II wojny światowej • omówić wpływ agresji III Rzeszy na ZSRS na sytuację na frontach II wojny światowej • przedstawić główne założenia planu „Barbarossa” • wyjaśnić znaczenie Lend-Lease Act dla państw prowadzących wojnę z III Rzeszą • wyjaśnić znaczenie alianckich konwojów przez Atlantyk dla dalszych losów wojny	agresji niemieckiej na ZSRS	
--	--	--	---	------------------------------------	--

1)charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2)sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 3)charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy; XLVII,1,2,3	Uczeń zna: • postacie: Charles’a de Gaulle’a, Josipa Broza-Tito • różne formy okupacji niemieckiej w Europie • przykłady ruchu oporu w okupowanej Europie • rodzaje kolaboracji z okupantem Uczeń rozumie: • pojęcia: polityka germanizacyjna, włączenie do Rzeszy, okupacja wojskowa, status kolonialny, eksterminacja, zagłada, Holokaust, „podludzie”, państwo marionetkowe, kolaboracja, ruch oporu, Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, partyzantka sowiecka, mordy sądowe Uczeń potrafi: • scharakteryzować politykę Niemiec na terenach okupowanych	Uczeń zna: • datę: 1940 • postacie: Philippe’a Pétaina, Vidkuna Quislinga Uczeń rozumie: • pojęcia: reżim Vichy, Wolna Francja, Résistance Uczeń potrafi: • scharakteryzować ruch oporu we Francji • wskazać rodzaje i przykłady kolaboracji z okupantem	Uczeń zna: • datę: 1941 • postać: płk. Dragoljuba Mihajlovicia Uczeń rozumie: • pojęcia: Włoska Republika Socjalna – Republika Salò, czetnicy, ustasze, Narodowa Armia Wyzwolenia Jugosławii • wpływ skomplikowanej sytuacji narodowościowej w Jugosławii na postawy społeczeństwa wobec władz okupacyjnych Uczeń potrafi: • omówić postawy poszczególnych narodów europejskich względem władz okupacyjnych • scharakteryzować ruch oporu w Jugosławii	Uczeń rozumie: • pojęcie: ochotnicze formacje Waffen-SS Uczeń potrafi: • omówić różnice w polityce prowadzonej przez Niemców w Europie Zachodniej, w Europie Wschodniej oraz na Bałkanach	Uczeń rozumie: • pojęcia: Milorg, EDES, ELAS Uczeń potrafi: • wskazać przykłady akcji norweskiego ruchu oporu • wyjaśnić, dlaczego po wojnie zakłamywano pamięć o okupacji
---	---	--	---	---	---

1)przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych, prowadzonej przez Niemcy hitlerowskie; 2)charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów (dyskryminacja, stygmatyzacja, izolacja, zagłada); 3)opisuje postawy ludności żydowskiej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem powstania w getcie warszawskim; 4)charakteryzuje postawy społeczeństwapolskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem „sprawiedliwych”, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów. XLIX,1,2,3,4	Uczeń zna: • daty: 1939, 19 IV 1943 • postaci: Janusza Korczaka, Józefa i Wiktorii Ulmów, Jana i Antoniny Żabińskich, Ireny Sendlerowej • obozy zagłady utworzone przez Niemców na terenie okupowanej Polski • przykłady Polaków ratujących Żydów Uczeń rozumie: • pojęcia: rasizm, antysemityzm, aryjski, „nadludzie”, „podludzie”, międzyrasowe małżeństwa, czystka etniczna, ludobójstwo, zagłada, Holokaust, niemieckie antyżydowskie ustawodawstwo, stygmatyzacja, gwiazda Dawida, getto, masakra, pogrom, denuncjacja, donos, kara śmierci Uczeń potrafi: • omówić sposoby stygmatyzacji i dyskryminacji społeczności żydowskiej przez	Uczeń zna: • datę: I 1942 • postaci: Mordechaja Anielewicz, Marka Edelmana • liczbę zgładzonych Żydów w czasie II wojny światowej Uczeń rozumie: • pojęcia: powstanie w getcie warszawskim, eksterminacja, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, obozy zagłady, Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór, Bełżec, Chełm nad Nerem, konferencja w Wannsee, komory gazowe, cyklon B, deportacje, Wielka Akcja Deportacyjna Uczeń potrafi: • opisać sytuację panującą w gettach na terenach okupowanej Polski • ocenić postawę Janusza Korczaka	Uczeń zna: • daty: VII 1941, III 1944 • postaci: Emanuela Ringelbluma, Chaima Rumkowskiego, Adama Czerniakowa, Jürgena Stroopa Uczeń rozumie: • pojęcia: szmugler, Einsatzgruppen, zbrodnia w Jedwabnem, Judenrat, Żydowska Służba Porządkowa, Żydowski Związek Wojskowy, Żydowska Organizacja Bojowa, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata • wpływ ujawnienia informacji o zbrodni w Jedwabnem na postrzeganie Polaków Uczeń potrafi: • przedstawić znaczenie konferencji w Wannsee dla kwestii zagłady europejskich Żydów • wskazać na mapie	Uczeń zna: • datę: IX 1941 • postaci: Anny Frank, arcybiskupa Adama Stefana Sapiehy, siostry Matyldy Getter Uczeń rozumie: • pojęcia: Babi Jar, Yad Vashem Uczeń potrafi: • omówić różne postawy społeczeństw europejskich wobec zagłady Żydów • wyjaśnić, jaką rolę w zagładzie europejskich Żydów odegrał obóz Auschwitz-Birkenau • omówić stosunek polskiego podziemia do powstania w getcie warszawskim	Uczeń zna: • postaci: Ericha von Mansteina, Tadeusza Pankiewicza Uczeń rozumie: • pojęcie: szmalcownictwo Uczeń potrafi: • opisać politykę nazistów wobec Żydów w różnych częściach Europy w czasie II wojny światowej • scharakteryzować etapy eksterminacji europejskich Żydów w czasie II wojny światowej • omówić postawy Polaków wobec Żydów podczas II wojny światowej
--	---	--	--	--	--

	Niemców w okupowanej Europie		główne miejsca eksterminacji społeczności żydowskiej w Europie w latach 1939–1945 • przedstawić przebieg powstania w getcie warszawskim • wymienić nazwiska niektórych Polaków odznaczonych medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata		
1)charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw; 2)sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne); 4)wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi; XLVII,1,2,4	Uczeń zna: • daty: 6 VI 1944, 8 V 1945, VIII 1945, 2 IX 1945 • postacie: Benita Mussoliniego, Władysława Andersa, Stanisława Maczka, Charles’a de Gaulle’a, Stanisława Sosabowskiego • przełomowe wydarzenia II wojny światowej w latach 1942–1945 Uczeń rozumie: • pojęcia: front wschodni, Armia Czerwona, kontratak, kampania włoska, Linia Gustawa, bitwa pod Monte Cassino,	Uczeń zna: • daty: VI 1942, XI 1942 – II 1943, 18 V 1944 • postacie: Erwina Rommla, Dwighta Eisenhowera • polskie jednostki wojskowe, które uczestniczyły w walkach na frontach II wojny światowej w latach 1942–1945 i ich dowódców Uczeń rozumie: • pojęcia: kocioł pod Stalingradem, bitwa pod Kurskiem, bitwa pod Al-Alamajn, desant na Sycylii, operacja „Torch”, bitwa pod	Uczeń zna: • daty: XI 1942, VII 1943 • postacie: Friedricha Paulusa, Wilhelma Keitla • miejsca bitew, w których uczestniczyli żołnierze polscy podczas walk na frontach II wojny światowej w latach 1942–1945 Uczeń rozumie: • pojęcia: Linia Gotów, bitwa pod Falaise, 1. Dywizja Pancerna, powstanie w Paryżu, powietrznodesantów	Uczeń zna: • daty: 12–13 X 1943 • postacie: gen. George’a Pattona, Karla Dönitza, Georgija Żukowa	Uczeń potrafi: • przedstawić znaczenie wojsk pancernych dla działań na frontach II wojny światowej • omówić rolę propagandy w walce z III Rzeszą i jej sojusznikami • ocenić zachowanie Sowietów po wkroczeniu na tereny III Rzeszy

	lądowanie w Normandii, operacja „Overlord”, operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja Uczeń potrafi: • przedstawić znaczenie utworzenia drugiego frontu dla losów wojny w Europie	Lenino, 1. Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, „Bagration”, II Korpus Polski • znaczenie bitwy pod Stalingradem dla losów frontu wschodniego Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg lądowania aliantów w Normandii • scharakteryzować przebieg II wojny światowej na froncie wschodnim w latach 1942–1945	a operacja „Market Garden”, 1. Samodzielna Brygada Spadochronowa, kontrofensywa w Ardenach, alianckie naloty dywanowe Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny klęski państw osi • przedstawić straty ludnościowe w czasie II wojny światowej • wskazać na mapie miejsca bitew i kierunki działań zbrojnych na froncie wschodnim w latach 1942–1945		
5)opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) i przedstawia ich ustalenia. XLVII,5	Uczeń zna: • daty: 1941, 1943, 1945 • postacie: Winstona Churchilla, Franklina Delano Roosevelta, Józefa Stalina • miejsca konferencji Wielkiej Trójki • główne postanowienia konferencji Wielkiej Trójki Uczeń rozumie: • pojęcia: Wielka Trójka, Wielka Koalicja,	Uczeń zna: • daty: 14 VIII 1941, 1 I 1942, 28 XI – 1 XII 1943 • postanowienia zawarte w Karcie atlantyckiej Uczeń rozumie: • pojęcia: Karta atlantycka, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, linia Curzona Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • daty: 4–11 II 1945, 17 VII – 2 VIII 1945 • postacie: Harry’ego Trumana, Clementa Attlee Uczeń rozumie: • pojęcia: przywrócenie niepodległości Austrii, sowiecka strefa wpływów w Europie, podział Niemiec na cztery	Uczeń zna: • daty: I 1943, IV 1945 • postacie: Czang Kaj-szeka, Charles’a de Gaulle’a • miejsce i czas pierwszego spotkania Organizacji Narodów Zjednoczonych Uczeń rozumie: • pojęcia: konferencja	Uczeń potrafi: • omówić uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki

	konferencje Wielkiej Trójki, konferencja w Teheranie, konferencja w Jałcie, konferencja w Poczdamie, otwarcie drugiego frontu, okupacja Niemiec, ukaranie niemieckich zbrodniarzy wojennych, wysiedlenia Uczeń potrafi: wyjaśnić wpływ postanowień konferencji Wielkiej Trójki na losy Polski	- omówić główne cele, które stawiali przed sobą sygnatariusze Karty atlantyckiej - wyjaśnić, do czego zobowiązali się sygnatariusze Deklaracji Narodów Zjednoczonych - omówić decyzje Wielkiej Trójki podjęte na konferencji w Teheranie - omówić decyzje Wielkiej Trójki podjęte na konferencji w Jałcie	strefy okupacyjne, reparacje wojenne - dłaczego prezydentowi USA zależało na utrzymaniu w tajemnicy decyzji dotyczących Europy Środkowo-Wschodniej podjętych w Teheranie Uczeń potrafi: - omówić znaczenie Karty atlantyckiej dla dalszych losów wojny - wyjaśnić wpływ konferencji w Teheranie i Jałcie na przebieg II wojny światowej - wyjaśnić, dlaczego decyzje konferencji w Poczdamie podpisali inni członkowie Wielkiej Trójki niż na konferencjach wcześniejszych	w Casablance, Sojusznicza Rada Kontroli Uczeń potrafi: - wymienić postanowienia konferencji w Casablance - wyjaśnić, jakie znaczenie dla powojennego ładu miała konferencja jałtańska - wyjaśnić, dlaczego Poczdam stał się miejscem konferencji Wielkiej Trójki	
Polska i Polacy w czasie II wojny światowej					
1)przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; 2)wymienia i	Uczeń zna: - daty: X 1939, VI 1940, I–VIII 1943 - postacie: Hansa Franka, Witolda Pileckiego,	Uczeń zna: - datę: 1940 - postać: Janusza Kusocińskiego	Uczeń zna: - daty: X 1939 – IV 1940 - postać: Stefana Starzyńskiego	Uczeń zna: - daty: 6 XI 1939, 4 VII 1941 - postacie: Macieja Rataja, Mieczysława	Uczeń zna: postacie: Juliusza Bursche, Wacława Krzeptowskiego

charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, Ponary, Katyń, Miednoje Charków); 3)porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności oraz jej planowanego wyniszczenia; 4)wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; 5)charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków 6) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie: Muzeum Powstania Warszawskiego, Państwowego Muzeum	Maksymiliana Marii Kolbego Uczeń rozumie: • pojęcia: włączenie do Rzeszy, Generalne Gubernatorstwo, masowe wywózki, masowe egzekucje, obowiązek pracy, roboty przymusowe, łapanki, system kartkowy, czarny rynek, odpowiedzialność zbiorowa, obozy koncentracyjne (KL Auschwitz, KL Lublin (Majdanek), KL Stutthof, obozy zagłady (Auschwitz-Birkenau), akcja wysiedleńcza, pacyfikacja Zamojszczyzny Uczeń potrafi: • wskazać na mapie terytorium Generalnego Gubernatorstwa oraz obszary wcielone do Rzeszy • wyjaśnić, dlaczego Kraków, a nie Warszawa, stał się stolicą GG • podać przykłady przedstawicieli polskich elit	Uczeń rozumie: • pojęcia: Generalny Plan Wschodni, szmugiel, akcja AB, mord w Palmirach, niszczenie kultury i tożsamości narodowej Polaków • cele polityki okupacyjnej III Rzeszy względem narodu polskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie kryteria przyjęli Niemcy, decydując o podziale ziem polskich • przedstawić założenia Generalnego Planu Wschodniego • wymienić ograniczenia, które po utworzeniu GG zostały wprowadzone przez okupantów wobec dawnych obywateli Polski • przedstawić założenia akcji AB • scharakteryzować postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki okupanta niemieckiego • opisać realia życia codziennego pod	• założenia Generalnego Planu Wschód Uczeń rozumie: • pojęcia: Kraj Warty, Okręg Białostocki, niemiecka lista narodowa – Deutsche Volksliste, Piaśnica, Gestapo, SS, więzienie „na Montelupich”, więzienie „na Szucha” Uczeń potrafi: • scharakteryzować sytuację ludności polskiej zamieszkującej tereny wcielone do III Rzeszy • wyjaśnić, jakie prawa i obowiązki nakładał wpis na folkslistę oraz dlaczego odmowa wpisu stawała się aktem odwagi • podać przykłady zagrabionych przez Niemców dzieł sztuki	Niedziałkowskiego, Kazimierza Bartła Uczeń rozumie: • pojęcia: aresztowanie pracowników naukowych krakowskich uczelni, zamordowanie polskich profesorów we Lwowie, prasa gadzinowa, Prewencyjny Obóz Policji Bezpieczeństwa dla Młodzieży Polskiej w Łodzi, Wielkie Niemcy Uczeń potrafi: • omówić politykę niemiecką wobec polskich elit w Generalnym Gubernatorstwie • wyjaśnić, czemu miało służyć niszczenie polskiej kultury w okupowanej przez Niemców Polsce • przedstawić politykę Niemców wobec mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących II	Uczeń rozumie: • pojęcie: naród góralski – Goralenvolk Uczeń potrafi: • przedstawić stosunek Niemców do kościołów chrześcijańskich działających na ziemiach polskich pod okupacją • ocenić postawę rotmistrza Witolda Pileckiego • ocenić postawę franciszkanina Maksymiliana Marii Kolbego
---	---	---	--	--	---

Auschwitz- Birkenau w Oświęcimiu, Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu. XLVIII, 1,2,3,4,5,6	politycznych intelektualnych zamordowanych przez Niemców	okupacją niemiecką wyjaśnić, dlaczego Niemcy podjęli akcję wysiedlania Polaków z Zamojszczyzny		RP omówić sposoby upamiętnienia zbrodni dokonanych przez Niemców na ludności polskiej (np. Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau)	
1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; 2) wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, Ponary, Katyń, Miednoje Charków); 3) porównuje Charków); 3) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności oraz jej planowanego wyniszczenia; 4) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej	Uczeń zna: - daty: 1939, 1940–1941, kwiecień 1940, wiosna 1943 - postać: Władysława Mołotowa - sowieckie represje na terenach okupowanych - obszary anektowane przez ZSRS - miejsca przetrzymywania i zamordowania polskich oficerów Uczeń rozumie: - pojęcia: obywatelstwo państwa sowieckiego, „pokracczy twór traktatu wersalskiego”, farsa demokracji, pogrom, sowietyzacja, wymiana pieniędzy, kolektywizacja rolnictwa, nacjonalizacja przemysłu, czarny rynek, represje wobec chrześcijan,	Uczeń zna: - daty: 22 X 1939, 5 III 1940, 3 IV 1940 Uczeń rozumie: - pojęcia: zgromadzenia ludowe, obozy w Starobielsku, Ostaszkowie, Kozielsku, miejsca mordów w Katyniu, Charkowie, Miednoje, Międzynarodowy Czerwony Krzyż Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jakie znaczenie dla Sowietów miało przeprowadzenie wyborów na terenach anektowanych - przedstawić losy polskich oficerów więzionych przez Sowietów w Kozielsku, Ostaszkowie, Starobielsku	Uczeń zna: - daty: II 1940 – VI 1941, 1943–1944 - postacie: por. Zygmunt Jana Rumla, Stepana Bandery - przyczyny i następstwa konfliktu polsko-ukraińskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: Zgromadzenie Ludowe Białorusi Zachodniej, Zgromadzenie Ludowe Ukrainy Zachodniej, Workuta, Kołyma, Główny Zarząd Poprawczych Obozów – Gułag, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystka etniczna,	Uczeń zna: - datę: 10 X 1939 - postacie: Janiny Lewandowskiej, Mariusza Zaruskiego Uczeń rozumie: - pojęcia: Wileńszczyzna, GPU - dla czego w 1940 r. doszło do pozornej zmiany polityki Sowietów wobec Polaków - dla czego polscy komuniści współpracowali z władzami sowieckimi Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jakie czynniki decydowały o kształtowaniu się postaw mieszkańców Kresów względem sowieckiego okupanta - porównać warunki	Uczeń zna: - postacie: Aleksandra Prystora, Leopolda Skulskiego, Leona Kozłowskiego Uczeń potrafi: - omówić rolę propagandy sowieckiej na ziemiach zajętych przez ZSRS we wrześniu 1939 r. - scharakteryzować postawy Polaków wobec Sowietów - omówić sposoby upamiętnienia zbrodni katyńskiej i rzezi wołyńskiej

na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; 5)charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków 6) omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie: Muzeum Powstania Warszawskiego, Państwowego Muzeum Auschwitz- Birkenau w Oświęcimiu, Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu. XLVIII, 1,2,3,4,5,6	bolszewicka propaganda, sowietyzacja szkół, łagry, NKWD, „wrogowie ludu”, masowe deportacje, zbrodnia katyńska, eksterminacja, rzeź wołyńska Uczeń potrafi: - wskazać na mapie tereny zajęte przez ZSRS we wrześniu 1939 r. - przedstawić sytuację Polaków pod okupacją sowiecką		ludobójstwo, Małopolska Wschodnia, Wołyn - dłaczego doszło do antyukraińskich akcji polskich oddziałów AK, BCH, NSZ Uczeń potrafi: - wyjaśnić, dlaczego część obywateli II RP uroczyście witała wkraczającą Armię Czerwoną - scharakteryzować życie codzienne Polaków pod okupacją sowiecką - scharakteryzować kolejne fale masowych deportacji ludności polskiej, wskazać miejsca wywózki - przedstawić losy obywateli Rzeczypospolitej deportowanych w głąb ZSRS	panujące w sowieckich łagrach i niemieckich obozach koncentracyjnych w czasie II wojny światowej wyjaśnić przyczyny i znaczenie ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej (rzezi wołyńskiej)	
1)omawia działalność rządu Rzeczypospolitej w Polsce na uchodźstwie;	Uczeń zna: - daty: 30 VII 1941, 13 IV 1943, 25 IV 1943 - postacie: Władysława Sikorskiego, Stanisława Maczka, Iwana Majskiego,	Uczeń zna: - daty: 30 IX 1939, VII 1943 - postacie: Władysława Raczkiewicza, gen. Zygmunta Bohusza-Szyszki	Uczeń zna: - daty: VI 1939, VII–X 1940, VIII 1941 - postacie: gen. Kazimierza Sosnkowskiego, Witolda	Uczeń zna: postacie: gen. Stanisława Sosabowskiego, płk. Stanisława Kopańskiego Uczeń rozumie:	Uczeń zna: - postacie: Josefa Františka, Jadwigi Piłsudskiej, Krystyny Skarbek Uczeń rozumie: - pojęcia:

2)ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich, znajdujących się pod okupacją sowiecką; 3)przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej, w tym: bitwę o Narvik, bitwę o Anglię, bitwę pod Tobrukiem, bitwę o Monte Cassino, bitwę pod Falaise, bitwę o Arnheim, bitwę o Kołobrzeg, bitwę o Brede; 4)analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej; 5)charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego; 6)charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów; 7)wyjaśnia uwarunkowania akcji „Burza”;	Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka • siedziby polskiego rządu na uchodźstwie w czasie II wojny światowej • miejsca bitew z udziałem polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej (bitwę o Narwik, bitwę o Wielką Brytanię, bitwę pod Tobrukiem, bitwę o Monte Cassino, bitwę pod Falaise, bitwę pod Arnheim, bitwę o Brede) Uczeń rozumie: • pojęcia: sformowanie gabinetu, Polskie Siły Zbrojne (PSZ), układ Sikorski–Majski, Armia Andersa, Polskie Siły Zbrojne w ZSRS, zbrodnia katyńska, zerwanie stosunków dyplomatycznych, Międzynarodowy Czerwony Krzyż, wywiad Uczeń potrafi: • podać przykłady walk polskich żołnierzy na frontach II wojny światowej • wymienić czołowe	Uczeń rozumie: • pojęcia: piłsudczyk, desygnowanie, Samodzielna Brygada Strzelców Podhalańskich, 10. Brygada Kawalerii Pancernej Uczeń potrafi: • wymienić postanowienia układu Sikorski–Majski • wyjaśnić przyczyny jednostronnego zerwania przez rząd ZSRS stosunków dyplomatycznych z rządem Rzeczypospolitej	Urbanowicza, Stanisława Skalskiego • siedziby polskiego rządu na uchodźstwie w czasie II wojny światowej Uczeń rozumie: • pojęcia: Polska Partia Socjalistyczna, Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Narodowe, Stronnictwo Pracy, Dywizjon 303, dywizjony 300, 301, 304, 305, ORP Orzeł, ORP Kujawiak, ORP Krakowiak, ORP Piorun, katastrofa w Gibraltarze Uczeń potrafi: • omówić proces powstawania polskich władz na uchodźstwie • wyjaśnić, dlaczego władze polskie na uchodźstwie stanowiły ciągłość władz polskich II Rzeczypospolitej	• pojęcie: ewakuacja, II Korpus Polski, 1. Dywizja Pancerna, Samodzielna Brygada Spadochronowa, Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich, „szczury Tobruku”, operacja desantowa, Polskie Siły Powietrzne, Polska Marynarka Wojenna, broń rakietowa V-2 Uczeń potrafi: • omówić działalność rządu RP na uchodźstwie • przedstawić udział polskich żołnierzy w walkach na różnych frontach II wojny światowej • wskazać na mapie miejsca bitew z udziałem polskich jednostek wojskowych na zachodzie Europy podczas II wojny światowej • ocenić znaczenie układu Sikorski–Majski dla relacji polsko-sowieckich	Pomocnicza Służba Kobiet, agent wywiadu, Kierownictwo Operacji Specjalnych (SOE), podróże kurierskie Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego władze na uchodźstwie szykanowały osoby związane z sanacją • scharakteryzować postawę Wielkiej Brytanii w sprawie stosunków polsko-sowieckich • ocenić, jaką rolę w budowaniu wizerunku polskiego żołnierza na frontach II wojny światowej odgrywa cmentarz na Monte Cassino • scharakteryzować znaczenie sprawy polskiej dla polityki wielkich mocarstw • przedstawić największe sukcesy polskiego wywiadu
---	---	---	--	---	---

8)charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego); L, 1,2,3,4	postacie rządu polskiego na uchodźstwie		- wymienić czołowe postacie rządu polskiego na uchodźstwie - przedstawić udział zbrojny Polaków w walkach u boku Brytyjczyków w latach 1940–1941 - ocenić, czy śmierć generała Sikorskiego mogła być korzystna dla Sowietów i aliantów		
5)charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego; 6)charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów L,5,6	Uczeń zna: - daty: 1939, 1940, II 1942 - postacie: Stefana Roweckiego „Grotą”, Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka”, Tadeusza Bora-Komorowskiego - komendantów głównych ZWZ–AK - zna różne formy walki w konspiracji Uczeń rozumie: - pojęcia: mały sabotaż, Polskie Państwo Podziemne, konspiracja wojskowa, podziemna armia, Armia Krajowa, Delegat Rządu na Kraj, departamenty, tajne komplety, dywersja,	Uczeń zna: - datę: 1943 - postacie: Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Aleksandra Dawidowskiego „Alka”, Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” Uczeń rozumie: - pojęcia: Kielecczyzna, Szare Szeregi, akcja pod Arsenalem, Tajna Organizacja Nauczycielska, symbol Polski Walczącej, Organizacja Małego Sabotażu „Wawer” Uczeń potrafi: - scharakteryzować organizację i cele	Uczeń zna: - daty: IX 1939, XI 1939, 1943 - postacie: Michała Tokarzewskiego-Karaszewicza, Kazimierza Sosnkowskiego, Augusta Emila Fieldorfa „Nila”, Franza Kutschery Uczeń rozumie: - pojęcia: Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Komenda Główna, okręgi, obwody, placówki ZWZ, Tajna Administracja Cywilna,	Uczeń zna: - datę: 1944 - postacie: Kazimierza Pużaka, Cyryła Ratajskiego, Jana Piekalkiewicza, Jana Stanisława Jankowskiego, Stefana Korbońskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Elżbiety Zawackiej „Zo”, Jana Piwnika „Ponurego” Uczeń rozumie: - pojęcia: PPS-Wolność, Równość, Niepodległość, Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo	Uczeń zna: - postacie: Wacława Felczaka, Elżbiety Zahorskiej Uczeń rozumie: - pojęcia: Narodowa Organizacja Wojskowa (NOW), Narodowe Siły Zbrojne (NSZ) - dlaczego doszło do rozłamu w NOW Uczeń potrafi: - ocenić postawę majora Henryka Dobrzańskiego - wymienić i scharakteryzować działalność organizacji

	wywiad, kontrwywiad, Enigma, kurierzy • jakie zasady obowiązywały w konspiracji • na czym polegał opór cywilny • że AK była częścią Polskich Sił Zbrojnych Uczeń potrafi: • opisać działalność polskich organizacji konspiracyjnych w czasie II wojny światowej • wyjaśnić, jakie znaczenie dla mieszkańców okupowanej Polski miała organizacja tajnego nauczania • wyjaśnić, jakie formy przybierała walka cywilna	Polskiego Państwa Podziemnego • wyjaśnić, jakie znaczenie dla Polaków miał symbol Polski Walczącej • wymienić i scharakteryzować najważniejsze akcje przeprowadzone przez konspiracyjny Związek Harcerstwa Polskiego – Szare Szeregi • omówić cel, przebieg i rezultat akcji pod Arsenalem z wykorzystaniem książki Aleksandra Kamińskiego <i>Kamienie na szaniec</i> • scharakteryzować działalność Tajnej Organizacji Nauczycielskiej	konspiracyjne sądownictwo, Wojskowe Sądy Specjalne, Cywilne Sądy Specjalne, Komisje Sądzące, Kierownictwo Dywersji (Kedyw), akcja N, akcja Kutschera, „kat Warszawy”, broń rakietowa – pociski V-1, V-2 • dlaczego SZP została w grudniu 1939 r. włączona do ZWZ • dlaczego konspiracyjne sądownictwo nie orzekało kary więzienia Uczeń potrafi: • podać przykłady ważnych akcji wywiadowczych zorganizowanych przez polskie podziemie • przedstawić główne założenia akcji N	Narodowe, Stronnictwo Pracy, Rada Jedności Narodowej, „Wachlarz”, Peenemünde, cichociemni, Bataliony Chłopskie, Gwardia Ludowa • różnicę między formacjami zbrojnymi należącymi do Polskiego Państwa Podziemnego i pozostającymi poza jego strukturami Uczeń potrafi: • podać nazwy stronnictw, które utworzyły reprezentację polityczną Polskiego Państwa Podziemnego • omówić rolę cichociemnych w działaniach polskiej konspiracji	wojskowych spoza Polskiego Państwa Podziemnego
7)wyjaśnia uwarunkowania akcji „Burza”; 8)charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania	Uczeń zna: • daty: 1 VIII 1944, 2/3 X 1944 • postacie: Tadeusza Komorowskiego „Bora”, Leopolda Okulickiego	Uczeń zna: • datę: 5 VIII 1944 • cele akcji „Burza Uczeń rozumie: • pojęcia: „krowy”,	Uczeń zna: • daty: XI 1943, • postacie: Tadeusza Pełczyńskiego, Antoniego Chruściela	Uczeń zna: • postacie: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Bronisława Kamińskiego,	Uczeń potrafi: • scharakteryzować przyczyny, przebieg i konsekwencje powstania

polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego); L, 7,8	„Niedźwiadka”, Stanisława Mikołajczyka • założenia planu „Burza” Uczeń rozumie: • pojęcia: akcja „Burza”, plan „Burza”, Godzina „W”, ludobójstwo na Woli (rzeź Woli), zrzuty broni, 1. Armia Wojska Polskiego, kapitulacja, dymisja • dlaczego powstanie w Warszawie wybuchło o godz. 17.00 • przyczyny kapitulacji powstania warszawskiego po 63 dniach walki Uczeń potrafi: • przedstawić przyczyny podjęcia decyzji o wybuchu powstania w stolicy	„PAST-a” • dlaczego celem pierwszego natarcia niemieckiego stały się Wola i Ochota • dlaczego zmieniał się stosunek warszawian do powstania Uczeń potrafi: • przedstawić cele akcji „Burza” • podać przykłady bestialskich mordów dokonanych przez Niemców w Warszawie w czasie powstania	„Montera” Uczeń rozumie: • pojęcia: Poczta Polowa, radiostacja „Błyskawica” Uczeń potrafi: • przedstawić, jakimi siłami i uzbrojeniem dysponowali powstańcy • omówić stosunek warszawian do powstania • omówić los żołnierzy AK i ludności cywilnej po upadku powstania warszawskiego	Tomasza Arciszewskiego Uczeń rozumie: • przyczyny podania się do dymisji przez premiera rządu na uchodźstwie Stanisława Mikołajczyka Uczeń potrafi: • przedstawić stosunek aliantów do powstania warszawskiego • omówić rezultat rozmów Stanisława Mikołajczyka z Józefem Stalinem w Moskwie • wyjaśnić, dlaczego, do 10 września, Stalin nie pozwolił na lądowanie na sowieckich lotniskach alianckich samolotów niosących pomoc Warszawie • przedstawić konsekwencje powstania warszawskiego	warszawskiego omówić sposoby upamiętnienia powstania warszawskiego (Muzeum Powstania Warszawskiego, pomniki, tablice pamiątkowe, uroczyste obchody rocznic wybuchu powstania, wspólne śpiewanie powstańczych pieśni 1 VIII w Warszawie)
3)przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II	Uczeń zna: • daty: 12–13 X 1943, 22 VII 1944 • postacie: Władysława	Uczeń zna: • daty: 5 I 1942, 1942, 1943, 31 XII 1943, 1944	Uczeń zna: • daty: 17 I 1945, I – II 1945, 7–18 III 1945, 2 V 1945	Uczeń zna: • daty: 19 I 1945, 18–21 VI 1945 • postacie: Kazimierza	Uczeń zna: • postacie: Stanisława Radkiewicza,

wojny światowej, w tym: bitwę o Narvik, bitwę o Anglię, bitwę pod Tobrukiem, bitwę o Monte Cassino, bitwę pod Falaise, bitwę o Arnhem, bitwę o Kołobrzeg, bitwę o Bredę; 8)charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego); L,3, 8	Gomułki, Bolesława Bieruta, Edwarda Osóbki-Morawskiego • prawdziwe miejsce powstania PKWN Uczeń rozumie: • pojęcia: Polska Partia Robotnicza, 1. Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, chrzest bojowy – bitwa pod Lenino, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, manifest PKWN, konferencja Wielkiej Trójki w Jałcie, „Polska lubelska” Uczeń potrafi: • wymienić główne postanowienia manifestu PKWN	• postacie: Wandy Wasilewskiej, Zygmunta Berlinga Uczeń rozumie: • pojęcia: Gwardia Ludowa, Armia Ludowa, Związek Patriotów Polskich, Krajowa Rada Narodowa Uczeń potrafi: • wymienić główne cele PPR • wymienić organizacje zbrojne komunistów i scharakteryzować ich działalność • wyjaśnić, jakie czynniki decydowały o tym, że niektórzy Polacy wstępowali do partyzantki komunistycznej	• postacie: Michała Roli--Żymierskiego, Karola Świerczewskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: „Płatne Pachołki Rosji”, obóz w Sielcach nad Oką, 1. Korpus Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS, 1. Armia Polska, berlingowcy, 1. Samodzielny Batalion Kobiecy im. Emilii Plater, przyczółki w rejonie Warki i Magnuszewa, bitwa pod Studziankami, Wał Pomorski, zdobycie Kołobrzegu, szturm na Berlin, 2. Armia Wojska Polskiego • dlaczego PKWN ogłosił, że działa na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r. Uczeń potrafi: • omówić proces tworzenia się polskich formacji wojskowych pod	Pużaka, Adama Bienia, Leopolda Okulickiego, Jana Stanisława Jankowskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Resort Bezpieczeństwa Publicznego, proces szesnastu • dlaczego gen. Leopold Okulicki podjął decyzję o rozwiązaniu Armii Krajowej Uczeń potrafi: • przedstawić ustalenia aliantów w sprawie Polski podjęte bez udziału Polaków • wyjaśnić cel aresztowania członków AK przez NKWD i Resort Bezpieczeństwa Publicznego • wyjaśnić, jakie znaczenie dla przejmowania władzy w Polsce przez komunistów miał proces szesnastu	Iwana Sierowa, Mieczysława Moczara Uczeń potrafi: • scharakteryzować główne etapy przejmowania przez komunistów władzy w kraju • przedstawić znaczenie „Polski lubelskiej” dla władzy komunistów w kraju
--	---	--	--	---	--

			rozkazami ZSRS • przedstawić stosunek ludności cywilnej do berlingowców • wskazać na mapie szlak bojowy 1. Armii Wojska Polskiego		
--	--	--	--	--	--

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

Wypowiedzi ustne, wypowiedzi pisemne-kartkówki, sprawdziany, testy, projekty indywidualne, i grupowe, karty pracy.